

USVreact

UNIVERSITIES SUPPORTING VICTIMS OF
SEXUAL VIOLENCE

TRENING ZA ODGOVOR NA SEKSUALNO NASILJE NA EVROPSKIM UNIVERZITETIMA

Finalni izveštaj USVreact projekta

#USVreact
www.USVreact.eu

CEPS Projectes Socials
Barcelona

US
University of Sussex
Centre for Gender Studies

UNIVERSIDAD
del País Vasco
Euskal Herriko
Unibertsitatea

Ko-finansirano od strane
programa za prava, jednakost
i državljanstvo Evropske unije

The USVreact Project (JUST/2014/RDAP/AG/VICT/7401) je ko-finansiran od strane Evropske unije, publikacija i komunikacija odražava samo mišljenje autora i Komisija nije odgovorna ni za jednu informaciju koja je korišćena i koja se nalazi u publikaciji

The content of this resource was up to date when published (January 2018).
Legal references and links to external sites may change with time and should
be checked.

Brunel University London Press,

Kingston Lane,
Uxbridge, Middlesex
UB8 3PH

First published January 2018.

CC Creative Commons license

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

Report edited by

Pam Alldred, Brunel University London, UK
Alison Phipps, University of Sussex, UK

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship
Programme of the European Union

Disclaimer:

This material has been produced with the financial support of the Rights, Equality and
Citizenship Programme of the European Union. The contents of this material are the
sole responsibility of its authors and can in no way be taken to reflect the views of the
European Commission. USVreact project code: JUST/2014/RDAP/AG/VICT/7401

**Here a list of the USVreact project partners who carried out training
pilot sessions, research and provided the content for this report:**

Project Coordinator:

Brunel University London, <http://www.brunel.ac.uk>

Project partners and contributors by country:

Greece

Panteion University of Social and Political Sciences (PUA), www.panteion.gr

Coordinator: Athena Athanasiou

Researchers: Alexandra Zavos

Assistant: Voula Touri

Trainers: Matina Papagiannopoulou, Kiki Petroulaki

Italy

Università di Torino (UNITO), www.cirsde.unito.it

Coordinator: Norma De Piccoli

Researchers: Mara Martini

Assistant: Federica Turco, Paola Deiana

Trainers: Renata Bonito, Arianna Enrichens, Mara Martini

Scientific Committee: Elena Bigotti, Roberta Bosio, Mia Caielli, Joelle Long,
Luca Rollè

Spain

Universitat Rovira i Virgili (URV), www.urv.cat

Coordinator: Barbara Biglia

Researchers: Sara Cagliero, Edurne Jimenez Pérez

Assistants: Alba Sáenz Suárez, Carla Alsina Muro

Trainers: Ivana Soto León (Sara Cagliero and Barbara Biglia)

Universidad del País Vasco / Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU), www.ehu.eus

Coordinator: Marta Luxán Serrano

Researchers: Jokin Azpiazu Carballo, Mila Amurrio Velez

Trainers: Jokin Azpiazu Carballo, Ainhoa Narbaiza Irizar

CEPS Projectes Socials, www.asceps.org

Project Manager: gigi guizzo

Director: Juan Pedregosa

Coordinator and Researcher: Eulàlia Gorga

UK

Brunel University London, www.brunel.ac.uk

Coordinator: Anne Chappell

Researchers: Charlotte Jones, Neil Levitan

University of York, www.york.ac.uk

Coordinator: Vanita Sundaram

Researchers: Mary Cobbett-Ondiek, Annis Stead

University of Sussex, www.sussex.ac.uk

Coordinator: Alison Phipps

Researchers: Rachel O'Neill, Naaz Rashid, Gillian Love

Trainer: Valentina Cartei

Associate partners by country:

Italy

Città di Torino – City of Turin, www.comune.torino.it

Politecnico di Torino, www.polito.it

Latvia

Marta Resursu Centrs Sievietem, www.marta.lv

Serbia

Viktimološko društvo Srbije - Victimology Society of Serbia, <http://www.vds.rs/>

Spain

Mondragon Unibertsitatea, www.mondragon.edu

Universidad Pública de Navarra - Nafarroako Unibertsitate Publikoa, www.unavarra.es

Universitat Autònoma de Barcelona, www.uab.cat

Universitat de Barcelona- www.ub.edu

Universitat de Vic, www.uvic.cat

Universitat Pompeu Fabra, www.upf.edu

UK

Keele University, <https://www.keele.ac.uk/>

Lancaster University, www.lancaster.ac.uk

Trinity Laban Conservatoire of Music and Dance, www.trinitylaban.ac.uk

University College London, www.ucl.ac.uk

University of Brighton, www.brighton.ac.uk

University of the West of England, <http://people.uwe.ac.uk>

York St John University, <https://www.yorks.ac.uk/>

University College of London, www.ucl.ac.uk

Univerzitetaska podrška žrtvama seksualnog nasilja: Trening za održive studentske službe

Projekat

Mlade žene uopšte i konkretno studenti/kinje (u daljem tekstu studenti) posebno su izložene riziku od rodno- baziranog nasilja. Pored toga, u mnogim evropskim zemljama studenti nisu zadovoljni sistemom podrške i nije neuobičajeno da studenti žrtve/preživeli-le imaju negativna iskustva kada svoje iskustvo poveravaju u svojim institucijama. **USVreact** ili projekat podrške žrtvama seksualnog nasilja na univerzitetima, razvijen je početkom 2015. godine kao odgovor na poziv Evropske komisije Daphne III program, koji je fokusiran na pružanje podrške žrtvama rodno zasnovanog nasilja. Cilj je bio poboljšanje institucionalnog “prvog odgovora” na otkrivanje seksualnog nasilja studenata, kako bi se stvorila atmosfera podrške žrtvama na univerzitetima. Ključni cilj je bio razviti, pilotirati i proceniti bazični i inovativni model obuke za poveravanje iskustva seksualnog nasilja za univerzitetasko osoblje na više evropskih univerziteta, koje predvode timovi u partnerskim institucijama projekta. Na kraju projekta, modeli obuke bi bili trajno dostupni i besplatni za druge univerzitete i institucije koje ih mogu koristiti.

Dodatni ciljevi projekta bili su: da se sprovede pregled najbolje prakse “prvog odgovora” i obuka za obelodanjivanje kako bi se informisali o razvoju modela; da se sprovede revizija politika i puteva podrške žrtava / preživelih na partnerskim univerzitetima i na međunarodnom nivou, da se formiraju nacionalne i međunarodne mreže eksperata, specijalizovanih agencija i sindikalnih i univerzitetaskih službenika kako bi izgradili i delili znanja; i da se treninzi održe tamo gde je to moguće. Projekat je baziran na objavljenim istraživanjima mnogih njegovih partnera (pogledajte na primer Alldred & Biglia 2015, Biglia & Conchi 2007, Jackson i Sundaram 2015, Love et al 2017, Phipps 2009, 2017, Phipps & Smith 2012, Phipps & Ioung 2015, Rimer & Cartei 2015), kao i prethodni projekat Gap Work koji je sufinansiran kroz projekat Daphne III koji se fokusirao na obuku praktičara koji rade sa mladima da odgovore na rodno-bazirano nasilje i u koji su bili uključeni mnogi partneri (Alldred et al 2014). Projekat je imao međunarodni savetodavni panel stručnjaka sastavljen od stručnjaka iz zemalja partnera, od kojih su mnogi takođe objavljivali u ovoj oblasti (videti na primer Bustelo i Lombardo 2007, Fenton et al 2016, McGlenn, Dovnes i Vestmarland 2017, Sanders-McDonagh, Neville & Nolas 2016, Vestmarland i Graham 2010).

USVReact za svoje polazište ima EU direktivu za žrtve koja proklamuje da su žrtve priznate i tretirane sa dostojanstvom i poštovanjem, zaštićene od sekundarne i ponovljene viktimizacije, dobijaju odgovarajuću podršku i imaju pristup pravdi. Partnerski univerziteti u projektu, svaka sa malim timom istraživača i trenera, bili su Univerzitat Rovira I Virgili i Universidad del Pais Vasco / Euskal Herriko Unibersitatea u Španiji; Università degli Studi di Torino u Italiji; Panteion univerzitet za društvene i političke nauke u Grčkoj i Brunel univerzitet London, Univerzitet Sussek i Univerzitet u Jorku u Velikoj Britaniji. Upravljanje projektom je obezbedio CEPS Projectes Socials u Barseloni. U vreme pisanja ovog izveštaja, projekat je imao 19 pridruženih partnerskih institucija u svim partnerskim zemljama,

kao i u Latviji i Srbiji, od kojih je svaki pilotirao jedan od modela obuke ili pružao pomoć u distribuciji materijala za obuku što je više moguće.

Projekat je počeo sastankom na Univerzitetu Sussex u aprilu 2016. Nakon toga, urađeno je istraživanje politika i dokumenta o pregledu najboljih praksi (oba su dostupna na internet stranici USVReact), koji su pružili osnovu za razvoj obuke. Svaki program obuke bio je kontekstualno i kulturološki građen i zasnovan na relevantnoj najboljoj praksi. Sedam programa započeto je u različitim tačkama tokom 2016. godine. Obuka i evaluacija su trajali do kraja 2017. godine, a neki univerziteti nastavljaju da realizuju obuku i nakon ovoga. Ukupno, u vreme pisanja ovog izveštaja, gotovo 900 članova univerzitetskog osoblja obučavano je u 24 različite institucije. Projekat je započeo svoju završnu fazu na međunarodnoj konferenciji održanoj u Londonu, na kojoj je ključno učenje distribuirano stručnjacima na terenu. Nakon toga, partnerski univerziteti su držali lokalne konferencije kako bi angažovali akademike i praktičare u različitim zemljama i regionima i razgovarali o lokalnim preporukama.

O izveštaju

Ovaj izveštaj, najpre, predstavlja diskusiju o empirijskom i teorijskom kontekstu projekta, u smislu prevalencije seksualnog nasilja nad studentima u evropskim zemljama i faktora koji mogu olakšati i ometati otkrivanje. Zatim, predstavlja rezime sedam programa obuke, realizacije i evaluacije. Na kraju daje rezime preporuka svakog partnera, kao i preporuke koje se odnose šire, na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou. Više informacija o svim individualnim programima obuke, kao i informacije o projektu uopšte, dostupne su na internet stranici na adresi <http://USVreact.eu>. Na ovoj stranici svaki partner će uskoro objaviti svoj potpuniji izveštaj koji detaljnije opisuje njihov kontekst i detaljnije obrađuje njihovu obuku. Svi partneri imaju i internet stranice na svom jeziku. Ovaj izveštaj su sastavili Alison Phipps i Pam Alldred iz inicijalnih evaluacija partnera.

Podržavamo sve one koji žele da koriste materijale za obuku i da ih prilagode njihovom kontekstu u smislu kulturoloških vrednosti, kao i specifičnih usluga podrške i informacija o upućivanju. Mi bismo bili oduševljeni da podelimo vaše učenje iz tih iskustava i bilo kakvih dodatnih resursa kreiranih. Da biste podelili bilo koji materijal na našoj web stranici, molimo vas da kontaktirate Gigi Guizzo u CEPS-u, ili Pam Alldred ili Alison Phipps.

Seksualno nasilje na evropskim univerzitetima: prevalenca, politike i praksa

Ovo poglavlje predstavlja rezime postojećih evidencija o prevalenci seksualnog uznemiravanja i nasilja na evropskim univerzitetima, zajedno sa informacijama koje smo prikupili o postojećim politikama i programima obuke. Sve u svemu, pojavljuje se slika oblast u kojoj se svest i odgovori brzo razvijaju, ali u kojoj su odredbe neujednačene i u kojoj postoji nekoliko uspešnih modela. Nadamo se da će naš projekat učiniti korisnu intervenciju u ovom kontekstu, pružajući raznovrsnu zbirku programa obuke zasnovanih na iskustvu koji su pogodni za različita institucionalna i kulturološka okruženja.

1. Prevalenca

Počevši od osamdesetih, seksualna viktimizacija studentkinja je proučavana u mnogim zemljama, uključujući Japan, Kinu, Južnu Koreju, Haiti, Jordan, Čile, Kanadu, Nemačku, Italiju, Poljsku, Španiju, Bangladeš, Indiju, Šri Lanku, SAD i Velika Britanija (Phipps 2018). Postoje nedoumice o njegovoj prevalenci, često zato što se statistika može zasnivati na procenama, ekstrapolacijama ili pretpostavkama u odsustvu materijalnih podataka. Međutim, ono što se može sa sigurnošću tvrditi je da seksualno nasilje na univerzitetima nije neuobičajeno i uglavnom se vrši prema ženama od strane muškaraca. U zemljama partnerima **USVSV projekta**, podaci o seksualnom nasilju uopšte, pokazuju slične trendove. U 2014. godini anketa koju je sprovedla Agencija za osnovna prava Evropske unije (FRA) pokazala je da je između 10-19% grčkih žena prijavilo fizičko i / ili seksualno nasilje od strane partnera, 30-39% je prijavilo psihološko nasilje, 10-19% seksualno “uznemiravanje pod nadzorom,” a 15% je prijavilo da su doživele seksualno uznemiravanje, te godine (FRA, 2014). Skoro 70% žena smatra da se nasilje nad ženama desilo “veoma često” ili “dovoljno često”, dok samo 2% smatra da je njena pojava “retka” (FRA, 2014). Iste godine, istraživanje italijanskog Nacionalnog instituta za statistiku (Istat) pokazalo je da 31% žena starosti od 16 do 70 godina doživelo neku vrstu nasilja tokom svog života, 20% je doživelo fizičko nasilje, 21% seksualno nasilje i 74% seksualno uznemiravanje (Istat, 2015). 77% incidenata seksualnog uznemiravanja su počinili stranci, dok su većinu silovanja ili pokušaja silovanja počinili partneri, bivši partneri ili prijatelji (Istat, 2015).

U slučaju Španije, neefikasnost centralne vlade u generisanju podataka o seksualnom nasilju shvaćena je kao deo prikrivanja ne obelodanjivanja seksualnog nasilja (Toledo i Pineda, 2016). Između januara i decembra 2016. godine prijavljeno je policiji 7240 slučajeva seksualnog nasilja (Ministarstvo unutrašnjih poslova, 2017). Međutim, 6067 ovih slučajeva je i dalje pod kategorijom “druga krivična dela protiv seksualne slobode i osiguranja”, koja malo pokazuju njenu prirodu. Istraživanje o nasilju nad ženama za 2015. godinu po prvi put uključuju pitanja o seksualnom nasilju prema preporukama Agencije za osnovna prava (FRA, 2014). Rezultati su pokazali da 24,2% žena starijih od 16 godina je doživelo fizičko ili seksualno nasilje tokom svog života; 7,2% je iskusilo seksualno nasilje od nekoga

ko trenutno nije i nikad nije bio njihov partner. 3.5% španskih žena doživelo je seksualno nasilje pre petneste godina (Ministerio del Interior, 2017).

U Velikoj Britaniji, Kancelarija za nacionalnu statistiku je otkrila 106.098 zabeleženih seksualnih prekršaja u policiji, u godini koja se završava marta 2016. godine (ONS, 2017.), nacionalna humanitarna organizacija Rape Crisis procenjuje da se svake godine siluje oko 85.000 žena i 12.000 muškaraca u Engleskoj i Velsu (Rape Crisis England & Wales, 2017). Anketa Evropske agencije za osnovna prava (FRA, 2014) je utvrdila da je u 2014 godini 29% žena u Velikoj Britaniji doživelo fizičko i/ili seksualno nasilje od sadašnjeg ili prethodnog partnera, 46% je doživelo psihičko nasilje od partnera i 19% je doživelo proganjanje. U skorašnjem istraživanju Trades Union Congress (TUC) procenjeno je da je više od polovine anketiranih žena doživelo uznemiravanje na radnom mestu (TUC, 2016).

Što se tiče nasilja prema studentima, podaci su nedovoljni. U 2011. godini, evropski projekat "Rodno zasnovano nasilje, proganjanje i strah od kriminala" prikupio je podatke o prevalenci od preko 22.000 studenata u Nemačkoj, Italiji, Poljskoj, Španiji i Velikoj Britaniji (Feldes i sar., 2012). U pogledu seksualnog uznemiravanja, 47% studenata iz Italije, 54,2% studenata u Španiji i 68,6% studenata u Velikoj Britaniji doživeli su najmanje jedan incident seksualnog uznemiravanja tokom studiranja. 41,8% Italijana, 52,9% Španaca i 58,2% studenata iz Velike Britanije doživeli su najmanje jedan incident proganjanja tokom studija. 30,2% Italijana, 36,7% Španaca i 33,6% studenata u Velikoj Britaniji doživelo je najmanje jedan neželjen seksualni čin tokom svog studiranja (Feldes et al., 2012). Studija iz 2011. godine u Španiji otkrila je da je više od 50% studenata na univerzitetu smatralo da je seksualno zlostavljanje u španskom društvu "prilično često" ili "vrlo često" (Ferrer-Perez, Bosch-Fiol i Navarro-Guzman, 2011). Studija iz 2016. godine otkrila je da je 2% španskih studenata upoznato sa seksualnim nasiljem u univerzitetskom kontekstu, dok je 6% ukazalo na pritisak na seksualnu ili emocionalnu vezu, 7% na ljubljenje i/ili dodirivanje bez saglasnosti, a 16% na širenju glasina o njihovom seksualnom životu (Vallset et al., 2016).

U Velikoj Britaniji prva nacionalna studija prevalence seksualnog nasilja na univerzitetima bila je urađena od strane organizacije Nacionalna unija studenata (NUS) pod imenom "Skrivene oznake" iz 2010. godine, koja je utvrdila da je 1 od 7 studentkinja doživela ozbiljan fizički ili seksualni napad tokom studija, i 68 % su doživele ponašanja koja predstavljaju seksualno uznemiravanje. U 2014, NUS je sproveo dalje istraživanje koje je utvrdilo da je četvrtina studenata doživela neželjene seksualne pokušaje, pri čemu su žene znatno više bile izložene seksualnim pokušajima od muškaraca, trećina je imala otvoren seksualni razgovor ili su iskusili druge oblike verbalnog uznemiravanja, a dve trećine su čule šale vezane za silovanje u kampusu. U 2017. godini istraživanje o slobodi informacija koje je vodio dnevnik TheGuardian otkrilo je skoro 300 navoda o seksualnom uznemiravanju studenata od strane drugog osoblja od 2011. godine i tvrdili su da su ovi slučajevi bili "vrh ledenog brega" (Batti et al., 2017), iako još uvek nema konačnih podataka koji bi podržali ovo.

2. Politike

Iako smo se fokusirali na politike koje su trenutno relevantne za rešavanje seksualnog nasilja u visokom obrazovanju (HE), vredni naglasiti postojanje šireg okvira koji je informativan i može se koristiti za oblikovanje specifičnih politika prema univerzitetskom kontekstu. Četvrta Svetska konferencija UN o ženama donela je Pekinšku deklaraciju i Platformu za akciju koja obuhvata niz od 12 kritičnih oblasti, uključujući i posvećenost borbi protiv nasilja nad ženama, a koju je usvojilo 189 država članica. Na međunarodnom nivou, relevantni okviri politike uključuju Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. i Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) iz 1980. godine. Prva

navodi da svako ima pravo na život, slobodu i ličnu sigurnost, i nalaže da niko ne sme da bude podvrgnut okrutnom, ponižavajućem postupanju ili mučenju, u praksi njena primena na prava žena i pitanja kao što je seksualno nasilje je ograničena zbog tendencija da se ova pitanja pozicioniraju kao "posebni interesi" (videti na primer Bunch 1990). Druga deklaracija, ima za cilj eliminaciju svih oblika diskriminacije, iako eksplicitno ne podrazumeva nasilje njena primena je ograničena zbog nedostatka mehanizama primene (Vetzel 1993).

Nasuprot tome, Evropska konvencija o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici iz 2011. godine, poznata pod imenom Istarska Konvencija, je pravno obavezujuća i definiše niz različitih oblika nasilja uključujući silovanje, proganjanje, prisilni brak i genitalno sakaćenje. Ona obavezuje vlade da promene zakone, uvedu praktične mere i raspodele sredstva za sprečavanje i borbu protiv takvog nasilja. Od 1998. godine, različita predsedništva Saveta Evrope su takođe generisala preporuke, predložile indikatore i razvile druge neobavezne dokumente o nasilju nad ženama. Nasilje nad ženama takođe se eksplicitno razmatra u Strategiji Evropske komisije za ravnopravnost žena i muškaraca 2010-15 (2011). Direktivi 2004/113/ EC o primeni principa jednakog tretmana muškaraca i žena u pristupu i snabdevanju roba i usluga i Direktivi 2006/54 / EC o primeni načela jednakih mogućnosti i jednakog tretmana muškaraca i žena u pitanjima zapošljavanja i zanimanja.

As of 15th March 2017, the Istanbul Convention had been signed by all EU Member States and the decision for the EU itself to join the Convention was taken in May 2017. However, not all Member States have ratified the Convention, with Greece, Latvia and the United Kingdom among those which have not (it was signed by Greece on 11/05/2011, Latvia on 18/05/2016 and the UK on 08/06/2012). In addition, Member States use different definitions of the forms of violence and criminalise different types of gender-based violence in different ways. For instance, not all Member States have a crime of rape within marriage (with Latvia amongst those which do not), and not all criminalise forced marriage (with Italy having only recently introduced a bill criminalising forced marriage to the Senate). Most Member States have national action plans on violence against women however, and provide specialist services to victims (Directorate-General for Internal Policies, 2016). A recent analysis of EU legislation found that laws regarding gender-related violence towards young people in four EU member states (Italy, Ireland, Spain and the UK) varied, and that policy regarding children and young people tended not to acknowledge gender adequately (Alldred & Biglia, 2015).

Stoga su politike u pojedinačnim zemljama partnerima na USVSV projektu, različite. Na primjer, u Grčkoj, zakonodavstvo o silovanju uvedeno je 1984. godine (zakon 1419/1984), prepoznajući silovanje kao čin nasilja počinjenog nad ženama, ali ne i kao čin neprikosnovenosti i moralne degradacije. Zakon je usvojio usku definiciju silovanja, da se pojavljuje samo izvan bračnih odnosa, ostavljajući kontekst i manifestacije domaćeg i drugog nasilja ne pokrivenim (Kostavara, 2007). Tek nakon dvadesetih godina, u skladu sa direktivama Saveta Evrope i pod pritiskom društveno-ekonomskih i političkih promena vezanih za evropske integracije i transnacionalne migracije, šira definicija rodnog i seksualnog nasilja postala je predmet zakonskih odredbi i javne rasprave. Takve intervencije, koje su se više odnosile na rodnu ravnopravnost, a ne eksplicitno na nasilje nad ženama, uključivale su trgovinu ljudima (Zakon 3064/2002), seksualno uznemiravanje na radnom mestu (Zakon 3488/2006, zamenjen Zakonom 3896/2010) i nasilje u porodici (Zakon 3500/2006). Grčki ombudsman je odgovoran za izveštavanje o pitanjima seksualnog uznemiravanja kao dela svog mandata da prati sprovođenje rodne ravnopravnosti muškaraca i žena na tržištu rada (Zakon 3896/2010) u javnom i privatnom sektoru. Prema podacima zamenika ombudsmana za ljudska prava, slučajevi seksualnog uznemiravanja u 2014. godini ostali su nedovoljno prijavljeni zbog straha žrtava od gubitka posla (Eurofound, 2015).

U Italiji seksualno nasilje se smatralo "zločinom protiv javnog morala" do pre dve decenije. Zakonodavstvo uvedeno 1996. godine promenilo je ovo (Zakon br.66) i pretvorilo seksualno nasilje u delo protiv osobe. Ona je uvela krivična dela seksualnog nasilja (član 609 bis Italijanskog krivičnog zakona), seksualno nasilje nad decom (član 609 Italijanskog krivičnog zakona), korupcija maloletnika (član 609 italijanskog krivičnog zakona) i grupno silovanje (član 609 italijanskog krivičnog zakona). Od tada je uvedeno niz izmena i novih zakona pod pritiskom organizacija civilnog društva. Na primer, Zakon br. 38 iz 2009. godine omogućava strožiju kaznu za seksualno nasilje i uvodi proganjanje kao vrstu krivičnog dela kažnjivo zatvorom od šest meseci do četiri godine.

U Španiji, politika rodne ravnopravnosti, koju predvodi feministički i LGBT aktivizam, postepeno je uvedena od kraja 70-ih nakon završetka Frankove diktatura, koju je podržavala i katolička crkva. Međutim, snažan regionalizam u Španiji i tenzije između centralne i federalne vlade u Kataloniji i Baskiji uticali su na ne doslednost takvih politika širom zemlje. Zakonodavstvo vezano za nasilje u porodici (DV) uvedeno je u Španiji, nakon ubistva Ane Orantesa od strane bivšeg supruga (nakon što se pojavila na televiziji i ispričala svoju priču o nasilju u porodici) što je izazvalo masovne proteste (Bustelo, Lopez & Platero, 2007). Usvojena su dva zakona koja se odnose na nasilje u porodici (38/2002 i 11/2003), a 2004. godine, pod novo izabranom Socijalističkom partijom (PSOE), uveden je dodatni zakon koji se bavi drugim oblicima rodnog nasilja. Ovo zakonodavstvo ostaje glavni okvir za rešavanje rodno-baziranog nasilja u Španiji iako se često primjenjuje zajedno sa drugim pravnim instrumentima na državnom i lokalnom nivou, npr. zakonom o rodnoj ravnopravnosti (3/2007) i seksualnom i reproduktivnom zdravlju (2/2010). U Kataloniji, protokolarni okvir za koordinisanu akciju protiv rodnog nasilja, uspostavljen je 2009. godine, čime je postavljen pravni okvir vezan za rodno-bazirano nasilje, kao i instrument praćenja i evaluacije. Državna uprava u Kataloniji takođe ima protokol vezan za seksualno uznemiravanje na osnovu pola, seksualne orijentacije i/ ili rodnog identiteta na radnom mestu.

Što se tiče univerziteta, zakonodavstvo i odredbe su vrlo tanke. Seksualno nasilje na univerzitetima u Grčkoj je u velikoj meri ignorisano i javno i institucionalno. Zbog toga nije iznenađujuće što ne postoje univerzitetski okviri za rešavanje takvih slučajeva kada se pojave. Iako jedan broj institucija radi na uključivanju smernica o seksualnom uznemiravanju ili nasilju u univerzitetse propise, oni još nisu sprovedeni. Kada se opisuju usluge savetovanja koje su dostupne na grčkim univerzitetima retko se izričito pominje seksualno nasilje. Na većini italijanskih univerziteta nema specifičnih usluga za žrtve seksualnog nasilja, ali postoje opšte usluge za žrtve diskriminacije i uznemiravanja. Svi univerziteti imaju Garantni odbor (Comitato Unico Di Garanzia, CUG) za osoblje i studente koji ima za cilj zaštitu radnika od diskriminacije i poboljšanje njihovog blagostanja. Većina univerziteta takođe ima i 'Poverljivog savetnika' (Consigliera di fiducia), koji pruža informacije, savete i pomoć besplatno osoblju i studentima koji trpe diskriminaciju ili uznemiravanje. Nekoliko univerziteta takođe ima savetodavne usluge za studente ili druge službe za podršku studentima ili osoblju u poteškoćama, iako nisu posebno posvećeni borbi protiv rodno zasnovanog nasilja.

U Španiji, zakoni 2014/01 (Zaštitne mere protiv rodno baziranog nasilja) i Zakon o rodnoj ravnopravnosti muškaraca i žena (usvojen 2007.) primenjuju se na univerzitete, ali mnogi od specifičnih protokola još uvek nisu implementirani na većini španskih univerziteta (Valls et al., 2016). Pored toga, zakon iz 2004. godine usmeren je uglavnom na nasilje u porodici, i ne prepoznaje seksualno nasilje počinjeno od strane osoba koje nisu partneri ili bivši partneri žrtava. Kao posledica toga, mnoge mere i protokoli na univerzitetima koji prate ove zakone ne rešavaju pitanje seksualnog nasilja u celini. Takav je slučaj protokola na Univerzitetu Baskija koji se trenutno obnavlja iz tog razloga, između ostalog. U Kataloniji posebno, univerziteti imaju Akcioni plan za ravnopravnost žena i muškaraca, koji uključuje mere za

rešavanje seksualnog nasilja.

U Velikoj Britaniji, osnovni politički okviri od značaja u rešavanju seksualnog nasilja na univerzitetima su Zakon o ljudskim pravima (1998) i Zakon o ravnopravnosti (2010). Obaveza jednakosti u javnom sektoru, deo Zakona o ravnopravnosti, zahteva od organa javne vlasti da uzmu u obzir potrebu da se eliminiše diskriminacija i uznemiravanje žena, potreba za unapređenjem jednakih mogućnosti i potreba za podsticanjem dobrih odnosa između različitih grupa. Zakon o ljudskim pravima smatra nezakonitim da bilo koji javni autoritet deluje na način koji nije u skladu sa pravom uključenim u Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, koja uključuje pravo na život, na slobodu od nehumanog i ponižavajućeg postupanja, pravo na poštovanje porodičnog i privatnog života, pravo na slobodu izražavanja, uslovljavanje diskriminacije i pravo na obrazovanje (Kraj nasilja nad ženama 2015.). Kraj nasilja nad ženama, koalicija (2015) tvrdila je da zajedno, ovi zakoni obavezuju univerzitete da preduzmu interne mere u slučajevima seksualnog nasilja.

Međutim, do nedavno uspostavljene smernice na mnogim univerzitetima uzimala su u obzir oba zakona i upućivala su na dokument iz 1994. godine koji je izradio Odbor vice kancelarija i direktora. Uobičajeni naziv Zellik Report, ovaj dokument je predstavio niz preporuka o tome kako univerziteti treba da postupaju sa izveštajima o seksualnom nasilju. Najspornija je bila široko prihvaćena preporuka da univerziteti ne preduzimaju unutrašnje mere ako žrtve nisu spremne da prođu formalnu policijsku istragu i da se bilo kakva interna procedura odloži do pravosudnog postupka. U 2016. godini, radna grupa Ujedinjenih nacija u Velikoj Britaniji o nasilju nad ženama, uznemiravanju i zločinu iz mržnje, revidirala je Zellik Guidelines i izdala novi dokumentu u kom je navedeno da univerziteti mogu preduzeti mere predostrožnosti tokom krivičnog postupka i da mogu i dalje preduzimati disciplinske mere ako je student optužen za krivično delo osuđen na sudu (Bradfield 2016.). Radna grupa je takođe preporučila da svi univerziteti u Velikoj Britaniji usvoje centralizovane procedure izveštavanja i razviju efektivne odgovore na otkrivanje (Univerziteti UK 2016). Od objavljivanja ovog izveštaja, Savet za finansiranje visokog obrazovanja za Englesku objavio je dva poziva za finansiranje usmerenih na seksualno uznemiravanje i nasilje, kao i online nasilje i zločin iz mržnje, koji su dali resurse brojnim institucionalnim inicijativama (Savet za finansiranje visokog obrazovanja za Englesku 2017a; 2017b). Međutim, ne postoji okvir nacionalne politike.

Većina politika u Evropi se odnosi na nasilje među studentima, tako da su studenti koji su viktimizirani od strane osoblja ili osoblje od strane drugog osoblja relativno nezaštićeni. Uprkos najnovijim događajima u Velikoj Britaniji, situacija u ovim politikama u Evropi uopšte je u kontrastu sa onom u SAD, gde postoje nacionalne i institucionalne politike vezane za seksualno uznemiravanje i nasilje na univerzitetima (Fettes et al., 2012, 184). Međutim, postoje značajni problemi u tome kako američke politike funkcionišu u praksi, i to ne samo zbog toga što istraživanja ukazuju na to da se velika većina univerziteta ne pridržava tih politika već se i univerzitetski nastavnici koji se aktivno bave ovim pitanjima često suočavaju sa ličnim i profesionalnim pretnjama (Anderson, 2016; Ridolfi-Star, 2016; Veis, 2015). Centralni stub američke politike vezane za seksualno nasilje u visokom obrazovanju je poglavlje 9, saveznog građanskog prava koje zabranjuje diskriminaciju na osnovu pola u obrazovanju i ima širok spektar primena. Poglavlje 9 sastoji se od izjave: "Nijedna osoba u Sjedinjenim američkim državama neće biti zbog pola uskraćena bilo kakve koristi ili biti podvrgnuta diskriminaciji u okviru bilo kakvog obrazovnog programa ili aktivnosti koja dobija saveznu finansijsku pomoć". Ova izjava je široko protumačena u odlukama Vrhovnog suda SAD-a i u uputstvima od strane američkog Ministarstva obrazovanja, tako da su američki univerziteti obavezni da se bave seksualnim uznemiravanjem i nasiljem (Anderson, 2016). Srodni zakonski propisi SAD je Cleri Act, savezni zakon koji traži da univerziteti snimaju i učine javnim nasilje koje se dešava "u kampusu" (široko definisani). Cleri Act takođe zahteva

od univerziteta da izdaju “pravovremena upozorenja” kada postoji poznat rizik za javnu bezbednost u kampusu. Međutim, odgovori u SAD-u su uglavnom bili legalistički i punitivni: problemi s tim će biti istraženi u sledećem poglavlju našeg izvještaja.

3. Praksa

U poslednjih nekoliko godina, evropski univerziteti su postali bliži pitanjima seksualnog nasilja. Jedan broj univerziteta sada daje informacije o tome šta treba uraditi nakon napada, često koristeći uputstva pozajmljena od poznatijih usluga. Takođe je postalo uobičajeno da univerziteti daju informacije o regionalnim ili nacionalnim službama podrške, kao što su SOS linije za pomoć žrtvama seksualnog i porodičnog nasilja. Kampanje podizanja svesti su počele da se pojavljuju, a neke savetničke službe univerziteta sada uključuju u svoj rad i specijalističku podršku žrtvama seksualnog nasilja. Mali broj univerziteta je takođe primenio neki oblik vodiča ili obuke za osoblje i/ ili studente.

U Baskiji, kao i na različitim lokacijama u Španiji, kurseve samoodbrane su organizovale studentske grupe i savezi. Ovi kursevi odbacuju ideju o “ličnoj samoodbrani” koja se zasniva isključivo na fizičkim tehnikama i umesto toga primenjuju model treninga koji se fokusira na podizanju svesti, sestrinstvu, osnaživanju i drugim feminističkim principima. Često ove kurseve organizuju studentske grupe uz manje radikalne/kritične kurseve koje organizuju univerziteti. 25. novembra (Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama) organizuju se različiti događaji na Univerzitetu u Torinu, a fakulteti se ohrabruju da uvrste teme vezane za seksualno nasilje sa ciljem podizanja svesti o ovom pitanju. Druge inicijative uključuju pokretanje raznih projekata za promovisanje rodne i LGBT ravnopravnosti, podržavanje studenata transrodnih organizacija, smanjenje diskriminacije i podizanje svesti o rodnom baziranom nasilju. To su projekti o proganjanju, anti-homofobiji, projekt Gap Work (vidi poglavlje jedan), kao i mere za podršku studentima u tranziciji.

Sve do nedavno, veliki deo prakse na univerzitetima u Velikoj Britaniji bio je vođen od strane studenata. Nakon NUS-ovog izveštaja o “kulturi mladih”, organizacija je razvila širok spektar inicijativa, uključujući i program obuke “Srdačno sam pristao”, koji je inicijalno pilotiran na 20 članova studentske unije, a sada ga implementira veliki broj drugih. U 2016. godini, NUS je pokrenuo “Stani pored mene”, nacionalnu konsultantsku uslugu podrške i alatku razvijenu u programu Rape Crisis (Kriza silovanja), kako bi pomogla partnerima Studentskih unija sa lokalnim pružaocima usluga. Pored učesća u aktivnostima NUS-a, mnoge unije studenata su sprovele sopstvene inicijative oko “kulture mladih” i seksualnog nasilja, na primer časove seksualne saglasnosti (na univerzitetima Newcastle, Okford, Cambridge, Leeds i Durham) i druge kampanje koje su razvili partneri sa institucijama za podizanje svesti i razvoj politika (kao što su “Ne na” u Birminghamu, “Mi to dobijemo” u Mančesteru i “Očekujemo poštovanje” na Univerzitetu Canterburi Christ Church). U 2014, fakultet na Univerzitetu Zapadna Engleska je razvio “interventnu inicijativu”, program internih posmatrača namenjen studentima koji se sada primenjuju na više univerziteta u Engleskoj i Irskoj. Nakon Univerziteta UK iz 2016. godine, brojne institucije su počele da preduzimaju odlučnije akcije, zahvaljujući HEFCE fondovima za univerzitete.

U Evropi postoji mali broj modela obuka za obelodanjivanje seksualnog nasilja. Pored modela USVSV postoji i on-line modul na temu ‘Obelodanjivanje neželjenih seksualnih incidenata studenata’ u Velikoj Britaniji koji su razvili Univerzitet Coventri i organizacija Rape Crisis, koji je dostupan za kupovinu/ naručivanje. Mnogi modeli koje smo ispitali za naš projekat se sprovode u SAD-u, gde je obuka za obelodanjivanje uobičajena i mnogo razvijenija nego u Evropi. Opšti ciljevi ovih modela bili su: pružanje informacija o seksualnom nasilju (oblici, pravne definicije, prevalenca); osvetljavanje opštih zabluda; razumevanje razloga i prepreke za otkrivanje; i pružanje saveta o tome kako najbolje podržati one koji

otkrivaju i kako podržati preživjele/žrtve studente na duži rok. Ovi programi koriste različite formate i aktivnosti, uključujući prezentacije i diskusije, vežbe i igranje uloga, vinjete i scenarije, "istinito ili lažno" stavovi dizajnirani za rešavanje pogrešnih shvatanja i procenu znanja i rečnik ključnih pojmova.

Međutim, ovi postojeći modeli obuke za obelodanjivanje imaju niz slabosti. Malo je pažnje posvećeno nasilju osoblja nad studentima ili drugim osobljem. Pedagoški pristup takođe ima tendenciju da se fokusira na prenošenje informacija, a ne na kreativne i kritičke pristupe, sa malim naglaskom na lično iskustvo i relacijsku dinamiku seksualnog nasilja. Takođe, postoji potreba da se razmotre intersektorski pristupi, kao što su seksualnost, rasa i klasa, jer oni mogu stvoriti dodatni rizik za studente. Ovo potkrepljuje činjenicu da postojeći modeli obuke veoma malo pažnje posvećuju društvenom kontekstu nasilja i njegovoj ulozi unutar obrazaca roda i seksizma, u univerzitetskim kulturama u kojima se odvija nasilje i obelodanjivanje i kako ih menjati. Ova pitanja su predmet sledećeg dela ovog izveštaja.

Dinamika obelodanjivanja seksualnog nasilja

Govor i tišina su društveno-politički fenomeni. Oni zavise od kontekstualnih faktora i imaju implikacije na individualno iskustvo i društvene odnose. “Kao metafora za privilegiju i ugnjetavanje”, Ahrens (2006, str. 263) piše: “Govoriti i čuti je znak da imam vlast nad životom. Biti ućutkan znači odreći se te moći “. U smislu seksualnog nasilja, odnos između otkrivanja i osnaživanja je bolno akutan, jer je seksualno uznemiravanje i nasilje odnos moći i kontrole. Posebno je teško za žrtve/preživjele da progovore, jer to može intenzivirati osećanja nemoći i proizvesti dugoročne negativne ishode. Ovo uključuje anksioznost, depresiju i post-traumatski stresni poremećaj, koji žrtve seksualnog nasilja razvijaju mnogo više nego žrtve većine drugih trauma, kao i da će biti teže da nastave sopstveni život u odnosu na osobe koje nisu bile žrtve seksualnog nasilja. (Paul et al., 2009). Ovi negativni ishodi mogu se ublažiti pozitivnim iskustvima prilikom obelodanjivanja seksualnog nasilja: istraživanja pokazuju da preživeli koji su se poverili drugima smanjuju verovatnoću razvoja psiholoških poteškoća (Paul et al., 2009).

Ovo zavisi od toga koliko je dobijena podrška bila zaista od pomoći i podržavajuća: iako skoro dve trećine žrtava seksualnog nasilja povere barem jednoj osobi svoje iskustvo nasilja, reakcije nisu uvek korisne ili odgovarajuće. Žrtve/preživeli koji dožive bilo kakvu negativnu reakciju pri otkrivanju iskustva nasilja, verovatno se neće poveriti ponovo nekome, jer to može dovesti do toga da veruju da će se opet ponašati loše prema njemu, ponovo ga okrivljavati, i dovesti ga u neizvesnost da li je iskustvo dovoljno “ozbiljno” da se računa kao silovanje (Ahrens 2006). Ovdje ćemo predstaviti kratak pregled faktora koji mogu oblikovati iskustva studenata o otkrivanju i odgovoru na njega, u našim partnerskim zemljama i šire. Ovo uključuje različite nacionalne kulture i institucionalne kulture univerziteta, kao i društvene strukture kao što su rod, rasa, klasa i seksualna orijentacija.

1. Kulturni faktori

Nacionalne kulture

Nacionalne kulture u svakoj od partnerskih zemalja USVSV igraju važnu ulogu u dinamici obelodanjivanja seksualnog nasilja. Kulturni faktori uključuju očekivane rodne uloge, stavove o rodno baziranom nasilju i predstavljanje seksualnog nasilja u medijima. Na primer, u Grčkoj, od početka socio-ekonomske krize i režima štednje u 2010. godini, smanjenje usluga i socijalnih službi pogodilo je žene na više načina koji su često nevidljivi. Jedan od efekata ovoga bilo je povlačenje (često prisiljeno zbog nezaposlenosti muškaraca) mnogih žena sa nižim i srednjim prihodima u “privatnu” sferu porodice, zaduženu za pružanje nege: ovo je ojačalo i/ili ponovno oživelilo konzervativne pretpostavke o rodnim odnosima i ulogama (Vaiou 2014a).. Ova konstatacija je ili ostala nevidljiva ili se normalizovala kroz ideologije roda koje nad prirodno ponovno upisuju

žena kao starateljke od kojih se očekuje da se žrtvuju u službi preživljavanja porodice (Vaiou 2014b).

Još jedan skriveni efekat ove krize je porast nasilja u porodici. Kao u izveštaju Kaldi-Koulikidou i Plevraki (2014), nasilje u porodici uglavnom nije otkriveno u Grčkoj jer je intimno povezano sa pravnom zaštitom porodice od javne kontrole. Pa tako izgleda da je, pogrešno, niže nego u drugim evropskim zemljama. Ipak, izveštaji policije ukazuju na značajan porast prijavljenih slučajeva, kao i na korištenje skloništa, od finansijske krize 2009. godine (Svarna 2014).

Štaviše, popularni računi povređenog ponosa, stranih nametnutih socio-ekonomskih sankcija i nacionalnog potčinjavanja doveli su do normalizovanja rasističkog, ksenofobičnog i homofobičnog nasilja u Grčkoj, što je epitomizovano ulaskom u parlament parlamentarne stranke "Zlata desnica". Strahovi od nacionalne eskalacije doprineli su jačanju hegemonističke, agresivne muškosti koja potvrđuje nadmoć heteropatrijarhalnog nacionalističkog identiteta (Carastathis, 2015). Odsustvo vokalnog i agonističkog feminističkog pokreta, u ovom kontekstu regresivnih i represivnih ekonomskih i socijalnih politika, predstavlja nesrećno povlačenje iz progresivne politike prethodnih decenija (Avdela, 2102). Nije slučajno, na primer, da su dve mlade žene koje su povredile svoje napadače prilikom seksualnog nasilja, dobile maksimalnu zatvorsku kaznu uprkos tome što su delo počinile u samoodbrani (Huffington Post Greece, 2017).

U Italiji, svest o nasilju nad ženama porasla je zajedno s njenom vidljivošću u javnom diskursu, a nedavno i u političkoj raspravi. U septembru 2017. godine, predsednica poslaničkog doma Italije Laura Boldrini pozvala je na strožije zakone protiv nasilja nad ženama, strožija ograničenja za počinioce i kulturne promene. Uprkos tome, postoji velika razlika između zakonodavne i promene politika i kulturnog predstavljanja nasilja nad ženama i društvenih praksi, posebno u privatnoj sferi (Farina, 2013). Uobičajeno je da mediji izveštavaju o rodnom nasilju koristeći stereotipe o žrtvama, skrećući pažnju na ponašanje žrtve i/ili opisujući nasilje kao nekontrolisanog "raptusa" u kojem je počinilac opsednut strašću. U mnogim slučajevima seksualno nasilje je predstavljeno opravdano na neki način, ili bar ne osuđeno. Smatra se da je to izraz patrijarhalne kulture Italije u kojoj je rodno zasnovano nasilje pokušaj muškaraca da afirmišu svoju moć nad ženama (Corradi, 2009).

Međutim, čini se da svest i osetljivost prema seksualnom nasilju u Italiji postaje sve rasprostranjenija. Poslednjih godina promovisano je nekoliko informativnih kampanja, kao što je inicijativa "Prepoznaj nasilje! (Riconosci la violenza, 2013), kako bi se ženama pomoglo da postanu svesne partnerskog nasilja. Druga važna kampanja koju je podstaklo Ministarstvo za rodnu ravnopravnost Italije od 2006. godine jeste podizanje svesti o besplatnom nacionalnom telefonskom broju (1522) za sve žrtve seksualnog nasilja. Lokalno, usluge kao što su skloništa za žene su aktivna, ponekad u saradnji sa političkim i policijskim institucijama. Opština Torino, između ostalog, sprovodi i inicijativu Koordinacija protiv nasilja nad ženama opštine i Torino (Coordinamento Cittadino e Provinciale Contro la Violenza alle Donne di Torino), mrežu javnih službi za podršku žrtvama seksualnog nasilja i proganjanja. Uticaj projekta Gap Work u istom regionu je bio da poveže organizacije koje se bave nasiljem u porodici i homofobičnim nasiljem u prvu asocijaciju ove vrste u Italiji.

U Španiji, feminističke i LGBT grupe u 1970-im i 80-im godinama skrenule su pažnju na pitanje seksualnog nasilja tokom La Transición-a, prelaska sa diktature u demokratiju koja je počela 1975. godine. Sukcesivne vlade su odgovorile na različite načine. Na primer, vladajuća socijalistička partija (PSOE), u periodu od 1977. do 1996. godine, usvojila je neke aspekte feminističke agende i počela razvijati politiku rodne ravnopravnosti (Bustelo & Lombardo, 2007). To je dovelo do stvaranja feminističkih institucija kao što su Ženski institut (u celoj državi) 1983. godine, Emakunde (Baskijski institut za žene) 1988. godine i ICD (Katalonski ženski institut) 1983. godine, među mnogim drugim. Kulturno, ubistvo Ane Orantesa 1997. godine od strane njenog bivšeg muža postavilo je prekretnicu u borbi protiv rodno zasnovanog nasilja, što je rezultiralo masovnim protestima (Bustelo, Lopez & Platero, 2007). Kao rezultat toga, odobrena su dva zakona protiv nasilja u po-

rođici (38/2002 i 11/2003), ali su bila ograničena zbog ne prepoznavanja činjenice da je rodna nejednakost osnovni uzrok nasilja u porodici (vidi poglavlje dva).

Španske feminističke grupe posebno su skrenule pažnju na potrebu da se proširi okvir onoga što je shvaćeno kao rodno bazirano nasilje. Termin koji se koristi za određivanje rodno baziranog nasilja takođe varira po regionima. Feministički pokreti Baskije koriste izraz “machoist nasilje” kako bi naveli sve vrste nasilja koje proizilaze iz binarnog rodno okvira i “seksističko nasilje” kako bi se nazvalo nasilje koje se posebno odnosi na žene. U Kataloniji je korišćen izraz *Violencias de Genero* (Alldred et al., 2014; Biglia & San Martin, 2007). Izraz “rodno nasilje” predložen je kao pokušaj da se objedine feministički i LGBT okviri (Alldred i sar., 2014; Alldred & Biglia, 2015; Biglia & San Martin, 2007).

Međutim, uprkos feminističkom i LGBTK + aktivizmu koji je podigao svest o različitim oblicima nasilja rodno uzrokovanim, razumevanje seksualnog nasilja u Španiji ostaje ograničeno na oblike nasilja koji koriste fizičku silu i koji se obično dešavaju među strancima. Ovo ograničava kulturno razumevanje seksualnog nasilja na vrlo specifičan oblik silovanja. Seksualno nasilje se obično shvata u okviru inter personalnog ponašanja, ostavljajući po strani oblike nasilja koje čine različite institucije, kao što je seksualizacija kroz oglašavanje ili nedostatak propisa ili mehanizama za rešavanje ovog problema.

U Velikoj Britaniji postojala je sve veća svest o pitanjima seksualnog nasilja i porodičnog nasilja nakon feminističkih kampanja drugog talasa u sedamdesetim i osamdesetim, a sukcesivne vlade su uvele zakonodavstvo i kampanje koje su imale različite nivoe uspeha. Na primer, 2007. godine vlada je objavila svoj Akcioni plan o seksualnom nasilju i zlostavljanju, u kojem su opisane strategije za maksimiziranje prevencije seksualnog nasilja i zlostavljanja, povećanje podrške žrtvama i poboljšanje krivičnog pravosuđa za ovo nasilje (Ured Doma, 2007). Služba Tužilaštva je objavila i svoju sopstvenu strategiju i akcioni plan protiv nasilja nad ženama (ažurirana 2017. godine), a vlada Koalicije objavila je 2010. *Poziv za prekid nasilja nad ženama i devojkama*, koji je ukazao na posvećenost vlade sprečavanju nasilja i podršci žrtvama (Home Office, 2011). U 2015, Zakon o ozbiljnom kriminalu predstavio je nov prekršaj kontrolnog ili prisilnog ponašanja u intimnim ili porodičnim odnosima. Međutim, vlade su kritikovane zbog značajnog smanjenja sredstava za usluge seksualnog nasilja i porodičnog nasilja kao deo aktuelnog programa štednje u Velikoj Britaniji (Tovers & Valbi 2012).

Pored ovih političkih inicijativa, takođe je postojalo i nacionalno medijsko izveštavanje o domaćem i seksualnom nasilju. Ova pitanja su se pojavila u popularnim medijskim sadržajima kao što su sapunice i radio emisije, uključujući priču o seksualnom nasilju u detinjstvu u dugotrajnoj sapunici *EastEnders* (Franco, 2013) i priču o zlostavljanju intimnih partnera u radio-drami *BBC Radio 4. Streljački* (The Archers dan, 2016). Ova vidljivost seksualnog i porodičnog nasilja u medijima praćena je vladinim kampanjama za povećanje svesti i sprečavanje zloupotrebe, kao što je nedavna kampanja “Nepoštovanje ne čoveka” koja je imala za cilj da pomogne mladim ljudima da razmisle o njihovim stavovima o seksualnoj saglasnosti, kontrolisanju ponašanja i zloupotrebi odnosa (Home Office, 2017a), a pre toga reklamni oglasi *Ovo je zloupotreba*. Od 2013. godine, takođe je bilo političkih i medijskih diskusija o fenomenu kulture mladih i kako se to povezuje sa seksualnim uznemiravanjem i nasiljem na univerzitetima (Phipps et al., 2017, National Union of Students, 2015, Sundaram & Jackson, 2015). Međutim, Velika Britanija takođe ima istoriju prikrivanja nasilja nad ženama, poslednjih godina postojala su razna otkrića, istrage, krivična gonjenja i istrage o seksualnom uznemiravanju i zlostavljanju. Ovo implicira veliki broj ljudi na visokom položaju, kao i institucije (političke, društvene i kulturne) koje su pokrivala ili nisu uspele da problematizuju zlostavljanje (BBC Trust, 2012, Department of Health, 2014, Fairweather, 2012).

Velika Britanija takođe nastavlja da bude rodno, rasističko i klasno društvo, koje se razvija i klasifikuje, a trenutno ima konzervativnu manjinsku vladu i nedavnu istoriju primene neoliberalnih, ekonomskih i koncer-

vativnih [?] društvenih agendi pod obe Konzervativne i Radničke administracije (Tiler, 2015). Ovo uključuje smanjenje zdravstvenih usluga i mreže socijalne zaštite i individualizaciju /familiarizaciju odgovornosti za socijalnu zaštitu, kao i specifične napade na usluge za žene i borbu protiv nasilja, posebno tokom perioda štednje nakon finansijske krize u 2008. godini (Grimshav & Ruberi, 2012; Tovers & Valbi 2012). U junu 2016. godine, Velika Britanija je glasala da napusti Evropsku uniju na nacionalnom referendumu, nakon čega je došlo do dokumentovanog porasta rasističkih i drugih oblika zločina iz mržnje (Home Office, 2017b). Širok politički pomak na desno koji predstavlja Brexit uticao je na univerzitete posebno, napadi na njihovu pristrasnost "levom krilu" koji su ponavljali slične diskurse u Sjedinjenim Državama (npr. Horovitz, 2007).

Ova reakcionarna politika je posebno usmerena na rad oko rodne ravnopravnosti i rodnog nasilja: *Spiked*, libertarijanski časopis, trenutno objavljuje godišnje "Rangiranje slobodnog govora univerziteta", u kojima politike protiv seksualnog uznemiravanja (među ostalim inicijativama) mogu dobiti instituciju "crvenom" rejting za "neprijateljsko okruženje za slobodu govora" (*Spiked Online*, 2017). Jo Džonson, sadašnji ministar univerziteta, nedavno je objavio da univerziteti koji koriste mehanizme za sprečavanje "slobodnog govora" mogu biti novčano ili na drugi način kažnjeni u bliskoj budućnosti (Thomson, Silvester & Woolcock, 2017), saopštenjem koje je ojačalo debatu u nacionalnoj štampi o mehanizmima kao što su 'sigurni prostori' i 'bez platforme'. Na ovaj način, inicijative pod vođstvom studenata dizajnirane da onemoguće žrtve/preživjele seksualnog nasilja (i druge marginalizovane grupe) da u potpunosti učestvuju u studentskom životu, u nacionalnim medijima se preobražavaju u one koji ograničavaju slobodu govora, i feminističke kritike o kulturi silovanja u kampusima preoblikovane su kao netolerancija različitih mišljenja.

Neoliberalni univerzitet

U državama sa neoliberalnim univerzitetskim sektorima (kojih ima u mnogim evropskim zemljama, uključujući i zemlje iz kojih su naši projektni partneri - vidi Levidov 2002), oni imaju veliki uticaj na učestalost nasilja i iskustvo otkrivanja. Neoliberalizam primenjuje tržišne principe u društvene oblasti, utičući na obrazovanje, zdravstvo, transport i druge javne sektore. Ovo podstiče kulturnu racionalnost u kojoj se sve shvata kroz metaforu kapitala, a svi očekuju da maksimiziraju spekulativnu vrednost u različitim sistemima rejtinga i rangiranja. Neoliberalne racionalnosti na univerzitetima su očigledne u merenjima koja se primenjuju na osoblje i studente, uz naglasak na visokom obrazovanju kao investiciji sa idejom studenata kao potrošača i predavača kao robe. Na isti način se razmatraju različiti oblici konkurencije, između univerziteta na nacionalnom i međunarodnom nivou, i unutar univerziteta između jedinica, grupa i pojedinaca (Phipps 2017). Nakon finansijske krize u 2008. godini, postojao je ono što Rudd i Goodson (2017, p1) nazivaju "rekonstituisani neoliberalni period", koji karakterišu napori za obnavljanje i unapređivanje privatizacije i marketinga i politike štednje za zaštitu kapitala. U visokom obrazovanju ovo je otvorilo univerzitete ka privatnim provajderima i stvorilo povećane naknade i nove vežbe procene (Rudd i Goodson 2017).

Phipps (2017) tvrdi da racionalnosti neoliberalizma smeštaju uznemiravanje i nasilje unutar "računa", u kojima se projektuje i iznosi institucionalni uticaj obelodanjivanja. To proizilazi, tvrdi ona, u procesima 'institucionalnog zračenja' u kojima je naglasak na "dobrom glasu" univerziteta koji ima prednost nad zaštitom osoblja i studenata. Ovo prečišćavanje vazduha ima dva glavna oblika: bilo da su pitanja minimizirana, uskraćena ili skrivena, a žrtve/preživeli se podstiču da mirno rešavaju stvari ili kada to nije moguće, učinilac je "izbrisan" iz ustanove i čini se kao da se problem nikada nije dogodio. "Ono što je zajedničko za obe situacije je da je uticaj razotkrivanja na buduću sliku ustanove više zabrinjavajući nego samo delo uznemiravanja i nasilja koje otkrivaju" (2017, p6). Ovo stvara kulture koje ne podstiču progovaranje, bilo za studente/žrtve/ preživjele bilo za osoblje čije je zapošljavanje u neoliberalnim institucijama u stalnom režimu rezanja troškova i stalnim praksama praćenja i evaluacije (vidi takođe Whitlei i Page 2015). Ona oslobađa "institucionalna ubistva" (Ahmed 2017), rođaka feminističkog ubistva (Ahmed 2012, str. 62), koji postaje "problem" jer naziva prob-

lemom ono što bi drugi voleli da ignorišu.

Kao što Phipps (2017) ističe, kada žrtve/preživeli obelodanjuju seksualno nasilje unutar ovih okvira, oni teže da izlažu samo sebe. Pošto se institucija zatvara da bi zaštitila sebe, žrtve/preživeli doživljavaju “drugo silovanje” ili institucionalnu izdaju (Smith i Freid 2014), što pogoršava njihovu traumu. Privatizacija i režimi štednje ograničavaju dugoročnu podršku: u UK, na primer, nacionalne usluge su značajno smanjene, posebno one namenjene afričkim, karibskim i azijskim zajednicama i LGBTQ osobama (O’Hara 2016). Postojala je i zabrinutost oko angažovanja privatnih kompanija bez ekspertize u seksualnom nasilju u univerzitetskim službama (NUS 2013, Phipps & Ioung 2015) i smanjenje usluga mentalnog zdravlja u situaciji povećane potrebe (Askwith 2017, Sheriff 2013, Veale 2016). Slično tome, ekonomska kriza u Grčkoj pogotovo je pogodila žene, s rastućim nivoom nasilja u porodici i usporavanjem progresivne reforme (Davies 2012), i u Španiji, režimi štednje izazvali su stagnaciju u zakonodavstvu o jednakosti, kao i povećanje sudskih taksi (RevoltingEurope 2012). Osim toga, kada podršku pružaju univerziteti, žrtve se često nalaze u birokratskim sistemima u kojima će verovatno biti prepoznate kao osobe sa “nekim poremećajem” kao što su depresija, anksioznost, poremećaj ishrane i fobije pre nego žrtve institucionalnog nasilja (Phipps 2017).

Kako se neoliberalna država privatizuje i uklapa u društvenu sferu, uspeh počinje da se meri našom sposobnošću za *brigu o sebi na tržišni način* (Phipps 2017). Burke (2015) i Linch (2013) su pratili kako su tržišne kulture smanjile odnose brige i kolegijalnih odnosa na Univerzitetima. To je izazov za razvijanje i praksu empatije u ovim kontekstima. Osim toga, često se čini da kada je dozvoljeno emocionalno angažovanje, to je u obliku instrumentalizovane “emotivne inteligencije” koja može delovati protiv iskrene veze (Pedvelli 2016). Kao odgovor na to, u datim institucionalnim kulturama je razvijen projekat *Univerzitetska podrška žrtvama seksualnog nasilja* (USVS). Pored naših opipljivih rezultata, jedan od naših ključnih ciljeva bio je da se otpočne brojanje nedostatka empatije i stvaranje otvorenijih kultura u institucijama uključenim u projekat. Iako je promena institucionalnih kultura teška i zahteva trajne, dugoročne napore, nadamo se da su naše aktivnosti razvile kapacitete naših učesnika da budu otvoreniji, što je važan korak ka stvaranju povoljne sredine za otkrivanje i podršku žrtvama/ preživelim.

Socijalni faktori

Pored kulturnih faktora, i preplitanje brojnih društvenih struktura oblikuje iskustvo seksualnog nasilja i reakcije na otkrivanje. Seksualno nasilje je rodno bazirano nasilje, gde su žene većinom žrtve i muškarci većinom počinioci, a rodne norme imaju veliku moć u oblikovanju seksualnih trauma i odgovoru na otkrivanje. Na engleskom govornom području to se zove “mitovi o silovanju (rape myths)” jer predstavljaju stereotipna i lažna uverenja o seksualnom nasilju, žrtvama i počiniocima. Studije su pokazale da ako žrtve/preživeli sumnjaju da neka osoba veruje u mitove/lažne pretpostavke o silovanju, manje je verovatno da će se njoj poveriti iz straha da će biti okrivljeni ili stigmatizovani (Paul et al. 2009). Uobičajeni mitovi o silovanju uključuju krivicu žena (na primer, za nošenje ‘otkrivajuće’ odeće, uznemiravajuće flertovanje ili promiskuitetno ponašanje pred napadačem) i pretpostavke oko snage muškog seksualnog nagona i nedostatka sposobnosti da ga kontroliše (Paul et al 2009).

Mitovi o silovanja su često i klasno i raso obeleženi: na primer, crnkinje i žene iz radničke klase se rutinski smatraju da zaslužuju svoje napade, kao i da imaju veći rizik od viktimizacije (Phipps 2009, Tillman et al 2010). U SAD istraživanja su pokazala da, pored stereotipa “jezebel”, afričko-američke žene podležu “matriarhat” stereotipu koji ih postavlja kao jake i automatski sposobne da se nose sa nasiljem: ovo takođe može biti slučaj i u drugim zemljama. Crnkinje mogu biti nevoljne da otkriju seksualno nasilje zbog straha vezanog za rasističke stereotipe, kao i zbog straha od sprovođenja zakona i želje da se poštuje rasna lojalnost ako je počinilac crn (Donovan i Williams 2002, Tillman et al 2010).

Ovo je možda razlog zašto, u poređenju sa svojim vršnjacima, afričko-američki preživeli prijavljuju veću stopu depresije i problematičnu upotrebu supstanci (Tillman et al 2010).

Ljudi LGBTQ + (a posebno oni koji su trans i/ili rodno neusaglašeni) takođe su pod velikim rizikom od nasilja i podložni su stigmatizaciji i osuđivanju što ih može sprečiti da obelodane seksualno nasilje. Mnogi imaju iskustvo diskriminacije ili nasilja od strane policije: u 2011. godini, Američko nacionalno transrodno istraživanje o diskriminaciji je došlo do sledećih rezultata: 22% transrodnih osoba koje su imale neku interakciju sa policijom je prijavilo uznemiravanje, 6% je fizički napadnuto, a 2% je doživelo silovanje ili seksualno zlostavljanje. LGBT zajednice (posebno u univerzitetskim kampovima) takođe su snažno međusobno povezane, što znači da otkrivanje nasilja unutar zajednice može dovesti do izbegavanja i izolacije (Schultz 2017). Ljudi koji prolaze kroz tranziciju mogu izbegavati otkrivanje seksualnog nasilja terapeutima ili medicinskim radnicima iz straha da to ne smanji njihovu podršku u procesu promene pola (Schultz 2017), a trans osobe mogu osećati da neće moći da pristupe uobičajenim uslugama seksualne podrške zbog diskriminacije i mitova vezanih za seksualno nasilje (Rimer & Cartei, 2015; Love et al., 2017). Muškarci (bilo koje seksualne orijentacije) koji su doživeli seksualno nasilje možda neće hteti da ga obelodane zbog rodni i homofobičnih mitova o tome da je muškarce nemoguće silovati, ili da bi "pravi" muškarci mogli da se brane ili da silovanje može da se odrazi ili izazove homoseksualnost (Turchik i Edwards 2012).

U Velikoj Britaniji se diskutovalo o tome da se rad studenata/kinja kao "seksualnih radnika/ca" povećava zbog štednje i povećanja studentskih troškova (Sagar et al 2015). Istraživanja su pokazala da se u mnogim zemljama u svetu seksualni radnici/ce nesrazmerno nalaze u riziku od nasilja, a takođe su i među najstigmatizovanim i najmanje podržavanim grupama (Amnesti International, 2016). Često se pretpostavlja da se seksualni radnici/ce slažu sa svim (Phipps 2009) i da ne žele da otkriju svoje zanimanje službenicima i službama, zbog široko rasprostranjenih negativnih stavova prema njima (Sagar et al 2015). U univerzitetskom sektoru u Velikoj Britaniji postoje dokazi da neki zaposleni smatraju da studenti/kinje koje se bave seksualnim radom predstavljaju pretnju ugledu univerziteta, a neki takođe nisu svesni zakonitosti i nezakonitosti profesije, što može uticati na to kako će reagovati ako se njima poveri iskustvo seksualnog nasilja. (Sagar et al 2015).

Ovde opisani faktori se takođe presecaju, a ako je žrtva/preživeli marginalizovan na više od jedne ose, to će usložniti traumu i druga negativna iskustva otkrivanja. Projekat " *Univerzitetska podrška žrtvama seksualnog nasilja (USVS)* " je za svoj ključni princip uzeo ideju da se uzrok seksualnog nasilja nalazi u rodu i drugim oblicima nejednakosti, i to će biti obrađeno u našim programima obuke na različite, kulturno odgovarajuće načine. Smatramo kako bi programi bili efikasniji u podršci žrtvama/preživelim, treba da imaju intersektoralni pristup i priznaju da, iako postoje značajna zajednička iskustva studenata o seksualnom nasilju, ova iskustva žrtava/preživelih, i odgovori na njih, takođe se mogu značajno razlikovati. To znači da studentsko osoblje kome se studenti poveravaju treba da bude osetljivo i odgovorno.

Dizajn programa i partneri Obrazloženje, nacrt i ciljevi

Obrazloženje

Studentkinje- mlade žene su naročito u opasnosti od rodnog i seksualnog nasilja (Amurrio & Larrinaga 2010a, Biglia & Velasco 2012; Feltes i sar 2012; Marshall 2014; Phipps & Smith 2012; Schroeder 2014) i one nisu dovoljno obezbeđene u smislu podrške (Feltes et al 2012, Phipps & Smith 2012, Sundaram 2014a, 2014b). Nedostatak jasnih institucionalnih procedura, načina reagovanja i odgovarajuće podrške može izazvati sekundarnu viktimizaciju među onima koji doživljavaju seksualno ili rodno nasilje (Orchovski & Gidicz 2012, Phipps & Smith 2012, Phipps & Ioung 2014a, 2014b, Marshall 2014). Pogledajte poglavlje 1 za jasniju sliku i poglavlja 2 i 3 za dalja obrazloženja. Ovaj projekat je nastojao da interveniše kako bi se poboljšala podrška koja se odmah nudi na univerzitetima svim žrtvama/preživelim seksualnog uznemiravanja ili seksualnog nasilja. Poboljšanje prepoznavanja i podrške, onima koji otkrivaju seksualno nasilje bi trebalo da pomogne u budućem stvaranju podržavajućih i saosećajnih institucionalnih kultura koje su svesnije svojih odnosa moći i njihovih implikacija na ravnopravnost.

Kratak pregled

Projekat **Univerzitetska podrška žrtvama seksualnog nasilja** razvio je, pilotirao i evaluirao na evidencijama baziran i inovativan model obuke za univerzitetsko osoblje kako bi se poboljšao institucionalni “prvi odgovor” na otkrivanje seksualnog nasilja. Projekat je spojio sedam nacionalnih partnera, angažovao stručnjake iz ove oblasti i lokalne službe podrške na svakom univerzitetu kako bi razvio programe učenja, za osoblje, koji su specifični za usluge upućivanja i podrške u toj oblasti, i odražavaju kontekstualno specifična pitanja.

Obuka ‘prvog odgovora’ na svakom od univerziteta obrađivala je kako da podrži studente nakon otkrivanja seksualnog nasilja, osiguravajući da se sa njima postupa sa poštovanjem, dostojanstvom, osetljivošću na njihove specifične potrebe i s pristupom pravosudnim organima ako žele. Projekat je revidirao načine reagovanja univerziteta kako bi se osiguralo da studenti budu zaštićeni od ponovljene i sekundarne viktimizacije, posebno u slučajevima kada je počinitelj kolega student.

Projekat je sufinansirala Evropska komisija Daphne-III (JUST / 2014 / RDAP / AG / VICT / 7401) od marta 2016. do februara 2018. Tokom prve godine projekat je postao poznat kao **USVreact** za potrebe društvenih medija (#USVreact na Twiteru) i da bi bio lakši za izgovor na drugim jezicima.

Cilj je bio da obuka bude prilagođena kontekstu (kulturno i institucionalno), i naravno napisana na lokalnom jeziku, takođe je planirano da trening modeli i materijali za obuku budu dostupni bez naknade, za druge univerzitete i institucije, s tim da budu prilagođeni njihovom kontekstu. Nasleđe projekta su stoga on line materijali za obuku, evaluacije sa pilotiranja obuke sa oko 23 univerziteta, i mreža eksperata i univerzitetskog osoblja koji su pohađali obuku. Nadamo se da će programi na univerzitetima ostati i da će se napraviti održiv

uticaj van projektnog finansiranja. Ovo je jedno od pitanja na koje će partnerski izveštaji o evaluaciji treninga pokušati da odgovore (www.usvreact/eu od marta 2018).

Ciljevi projekta bili su:

1. Sakupljanje i razvijanje učenja iz prethodnih istraživanja i postojećih najboljih praksi politika vezanih za seksualno nasilje na univerzitetu/načinima reagovanja i 'prvom odgovoru' treninzima
2. Omogućiti povezivanje akademskih stručnjaka, specijalizovanih agencija, unija studenata i univerzitetskog osoblja radi razmene znanja
3. Razviti i pružiti inovativne 'prvi odgovor' obuke za osoblje na velikom broju univerziteta
4. Pokušati ugraditi ove modele na univerzitete i učiniti ih održivim
5. Evaluirati ove modele obuke i podeliti ova znanja unutar partnerstva i šire.

Projektne aktivnosti su bile:

- ◇ **Istraživanje (pre obuke)** - istraživanje politika vezanih za seksualno nasilje (SN) u partnerskim institucijama i drugim, prikupljanje primera dobre prakse u sličnim obukama.
- ◇ **Trening** - 1) dizajniranje inovativne obuke za univerzitetsko osoblje koje će verovatno biti "prvi odgovor" u obelodanjivanju seksualnog nasilja, 2) obučiti 80 zaposlenih po instituciji, 3) razviti održive modele obuke u svakoj instituciji, na primer, sa resursima za podršku pripravnici u kaskadnom učenju drugih kolega
- ◇ **Istraživanje (posle obuke)** - 1) evaluacija od strane partnera o obuci u njihovoj instituciji i jednoj drugoj instituciji (ili više); 2) meta-analiza evaluacija od strane PI & Colto sa ciljem da identifikuje faktore uspeha, prepreke i druga učenja.
- ◇ **Širenje** - 1) deljenje informacija o uspešnim modelima sa univerzitetskim menadžerima, specijalističkim agencijama i kreatorima politika putem lokalnih mreža; 2) objavljivanje nalaza na univerzitetima u partnerskim zemljama (na lokalnim jezicima)
- ◇ **Nasleđe** - stvoriti održivu on line mrežu međunarodnih stručnjaka i specijalističkih agencija koje pružaju podršku žrtvama seksualnog nasilja na ili izvan univerziteta, posebno treninga za "prvi odgovor".

Kao rezultat istraživačkog znanja i feminističkog aktivističkog iskustva na kojem je projekat utemeljen (vidi poglavlja 2 i 3), od početka je primećeno da su potrebne intersektorske analize kako bi se prepoznali načini na koje seksualno nasilje i njegov uticaj mogu biti prekriveni odnosima moći, osim roda, i da muškarci, kao i žene, doživljavaju seksualno nasilje. Ovo predstavlja prepreku za obelodanjivanje i izazove za žrtve u prijavljivanju nasilja. Od samog početka primećeno je da otkrivanje može biti istorijsko zlostavljanje, iako je neposrednije seksualno nasilje ili uznemiravanje glavni fokus obnovljene pažnje. Takođe je naglašeno da studenti mogu iskusiti nasilje od studentskog osoblja. Projekat je bio posvećen promovisanju poštovanja podrške svih preživelih.

Velika Britanija je imala sreće što je nekoliko ključnih autora pisalo o rodno baziranom nasilju u kampusima i o iskustvima studenata o "kulturi mladih" na univerzitetima čija istraživanja su konsultovana od početka, posebno Alison Phipps, Carolin Jackson, Vanita Sundaram i Rachel Fenton (poglavlje 3 opisuje istraživanje i daje reference). U vreme kada se projekat razvijao, glavni tok priznavanja pitanja rodno zasnovanog nasilja i seksualnog nasilja se povećavao (pogledajte prikaz otkrivanja seksualnog nasilja od strane visoko pozicioniranih muškaraca u Velikoj Britaniji u poglavlju 3). Prepoznavanje problema koje pogađa studentsku populaciju takođe je dobro pozicionirano u Velikoj Britaniji putem Phipps-a i Nacionalne unije studentskih istraživanja, iako su usluge smanjene i univerziteti sporo reaguju uopšte, došlo je do pomaka ka preporučenim akcijama na nacionalnom nivou. Ovo je bio kontekst u kome je projekat pripreman i predat sa partnerima u Velikoj Britaniji, Univerzitet Sussek (Alison Phipps) i Brunel Univerzitet London (Pam Alldred). Kontekst promene politika vezanih za seksualno nasilje na univerzitetu je bio ubrzan: tokom dvogodišnjeg projekta svim univerzitetima

u Velikoj Britaniji je preporučeno da preduzmu mere za pregled i poboljšanje “prvog odgovora” na otkrivanje seksualnog nasilja, praćenje otkrivanja i preduzimanje preventivnih mera (vidi poglavlje 3). Verovatno je ovo povećalo razliku između partnera iz Velike Britanije i onih u drugim zemljama u toku projekta.

Tim projekta

Kao što je navedeno u prvom poglavlju, **USVreact** projekat je građen na osnovama projekta Gap Work koji je sufinansirao projekat Daphne III koji se fokusirao na obuku praktičara koji rade sa mladima (nastavnika, socijalnih radnika, omladinskih radnika, medicinskih sestara i socijalnih radnika) kako bi odgovorili na rodno bazirano nasilje. U ovaj projekat su bili uključeni mnogi partneri koji su i u USVReact projektu (Alldred et al 2014). Projekat Gap Work je bio opštiji u svom širokom fokusu na rodno povezano nasilje, ali je imao sličan oblik delovanja, strukture i metodologije vezane za razvijanje i ocenu stručnog obrazovanja za rešavanje problema nasilja (pogledajte <https://sites.brunel.ac.uk/gap>).

Ključna snaga projekta USVreact je povezivanje velikog broja stručnjaka sa istraživačkim iskustvom i aktivista i nevladinih organizacija sa iskustvom rada sa žrtvama rodno zasnovanog nasilja, edukacija vezanih za rod i odnose, nasilje u porodici, rod i seksualno nasilje i uticaj kultura mladih na studente posebno. Pored toga, neki su imali prethodno iskustvo obuka o seksualnom nasilju. Partnerska tekuća akademska istraživanja uključivala su Phipps, Sundaram, Jackson, Biglia, Alldred, Fenton, Serrano, Murillo i istraživače u CIRSDe i UNITO. Metode i teorije USVreact projekta direktno su izgrađene na njihovom istraživanju, npr. Phippsovo istraživanje u Velikoj Britaniji sa Nacionalnom unijom studenata o kulturama mladih i seksualnom nasilju na univerzitetima (Phipps & Smith, 2013; Phipps & Ioung, 2015); evropska istraživanja o rodnom nasilju, istraživanje o strahu od kriminaliteta (Feltus i sar. 2012); rad sa mladima u Španiji na prepoznavanju rodno baziranog nasilja (Biglia & Velasco 2012) i projekat GAP WORK (Alldred et al, 2014). Svaki partner je doprineo rodnoj ekspertizi i veštinama u relevantnim pedagoškim i istraživačkim metodama i - važno u velikom timu - iskustvo timskog rada i posvećenosti kolaborativnom istraživanju.

Navedena ekspertiza je kombinovana sa menadžerskim timom koji je ranije radio na nekoliko tesno povezanih projekata. Pam Alldred i Gigi Guizzo su zajedno upravljale Gap Work projektom od 2014-2015.godine na Univerzitetu Brunel u Londonu. Za **USVreact**, Guizzova radi preko **CepsProjectes Socials**, organizacije čija je misija da podstakne socijalnu inkluziju i borbu protiv diskriminacije i čija je stručnost u strategijama upravljanja projektima i komunikacijama za visoku vidljivost u evropskim projektima. Direktor EU CEPS-a, Pedregosa, bio je odgovoran za Strategiju komunikacije i diseminacije projekta, a Guizzo je vodila celokupni projektni menadžment. Alison Phipps je takođe bila deo menadžerskog tima: ona je bila uključena u projekat Gap Work kao član Eksterne savetodavne komisije, a pozvana je u USVReact zbog svoje ekspertize za istraživanja, da bi vodila ovaj aspekt projekta.

Budući da je projekat Gap Work bio sličan u fokusu i dizajnu, nekoliko istih partnera je pozvano da se pridruže timu. Cirsde (Centar za rodne i ženske studije u UNITO-u, Italija), URV (Španija), Viktimološko društvo Srbije (VDS) i Nacionalni univerzitet Irske u Mainooth (NUIM) (Irska) bili su među pozvanima da ponovo sarađuju sa Brunelom i CEPS na ovom projektu. NUIM nije bio u mogućnosti da sarađuje iz institucionalnih razloga uprkos podršci osoblja za ovaj projekat, ali su se saglasili svi ostali dosadašnji partneri.

Svi partneri su angažovali *Koordinatora za univerzitetsku akciju (UAC)* za razvoj treninga i istraživanje, kao i istraživača za evaluaciju obuke. UAC-i Barbara Biglia (URV), Fin Cullen (Brunel U) i Federico Turco (UNITO) su održali obuku o projektu Gap Work, evaluirali ga i ponudili ekspertizu vezanu za feminističku pedagogiju (Cullen i Anne Chappell - koji su stručnjaci za pedagogiju – su napustili Brunel). Biglia je osnivač i direktor međunarodne grupe feminističkih istraživačkih metoda (SIMReF) i bavi se seksizmom na svom

univerzitetu i razvija pedagoške metode za rad sa studentima. Univerzitet Baskija (UPV / EHU) je Međunarodni istraživački kamp sa iskustvom u programima Marie Curie i FP7. Marta Lukan Serranois je stručnjak za intersektoralnost i kvalitativne i kvantitativne metodologije i sekretar odeljenja za jednakost. Mila Amurrio Velez je rodni sociolog i objavljuje na teme intersektoralnost i participativna, ne diskriminatorna politika, ranije je preduzimala mere protiv seksualnog nasilja na svom univerzitetu. Panteion univerzitet za društvene i političke nauke koordinirao je programe FP6 i FP7 i njegov Centar za rodne studije ispituje jednakost na evropskom i nacionalnom nivou, posebno u pogledu socijalnih usluga. Athina Athanasiou je međunarodni priznat ekspert za rod / nasilje i bila je naučni koordinator FP6 projekta VEIL. Aleksandra Zavoshas ima dugogodišnje iskustvo kao trener za zdravstvene radnike i istraživačko iskustvo vezano za manjine i žene migrante, a Kiki Petroulaki je direktor Evropske mreže za borbu protiv nasilja i razvio je obuku za zaposlene u zdravstvu i socijalnoj zaštiti. Tim UNITO-a imao je više akademika kako bi podigao status rodno-baziranog nasilja u toj oblasti i ovo je bila treća saradnja CIRS-a sa Brunelom. Norma De Piccoli je koordinirala tim i imenovala Naučni odbor u kom su bili Elena Bigotti, Roberta Bosisio, Mia Caielli, Joelle Long i Luca Rolle.

Svaki partner imenovao je istraživača i bili smo srećni što smo privukli tako iskusne i stručne kandidate. Istraživači na projektu bili su Jokin Azpiazu Carballo, Sara Cagliero, Mari Cobett-Ondiek, Eurne Jimenez Perez, Charlotte Jones, Neil Levitan, Gillian Love, Mara Martini, Rachel O'Neill, Naaz Rashid, Annis Stead. VoulaTouri, Federica Turco, Paola Deiana, Carla Alsina Muro, Alba Saenz Suarez i Ivana Soto Leon su radili kao asistenti na projektu. Tokom projekta dve istraživačice su išle na porodijsko odsustvo, a tri (svi iz Velike Britanije) prešli su na druga radna mesta sa stalnim ugovorima.

Treneri/fasilitatori su bili: Barbara Biglia, Renata Bonito, Ruth Caleb, Jessica Calvo, Jokin Azpiazu Carballo, Peter Eldrid, Arianna Enrichens, Ainhoa Narbaizalrizar, Mara Martini, Leslei O'Keeffe, Matina Papagiannopoulou, Monica Patel, Kiki Petroulaki, Rita Rupal i Ivan Soto Leon, Stephen Beo.

Pridruženi partnerii (SV, MARTA, VDS i UVE)su obezbedili pilotiranje obuke na drugim univerzitetima, a neke od stručnjaka iz ovih organizacija su ranije dizajnirali obuke o rodno baziranom nasilju. Marta Resursu Centr Sievietemis je mala NVO sa sedištem u Rigi, Letonija koja pruža besplatnu pomoć žrtvama nasilja. VDS (Viktimološko društvo Srbije) je organizacija za istraživanje/podršku sa kojom je Alldred saradivala od 2003. godine. U UVE-u, Fenton je advokat koji objavljuje na temu seksualnog nasilja (npr. Fenton et al 2013; Rumnei & Fenton 2013; 2011) i vodi program Seksualno i porodično nasilje –posmatranje i reagovanje.

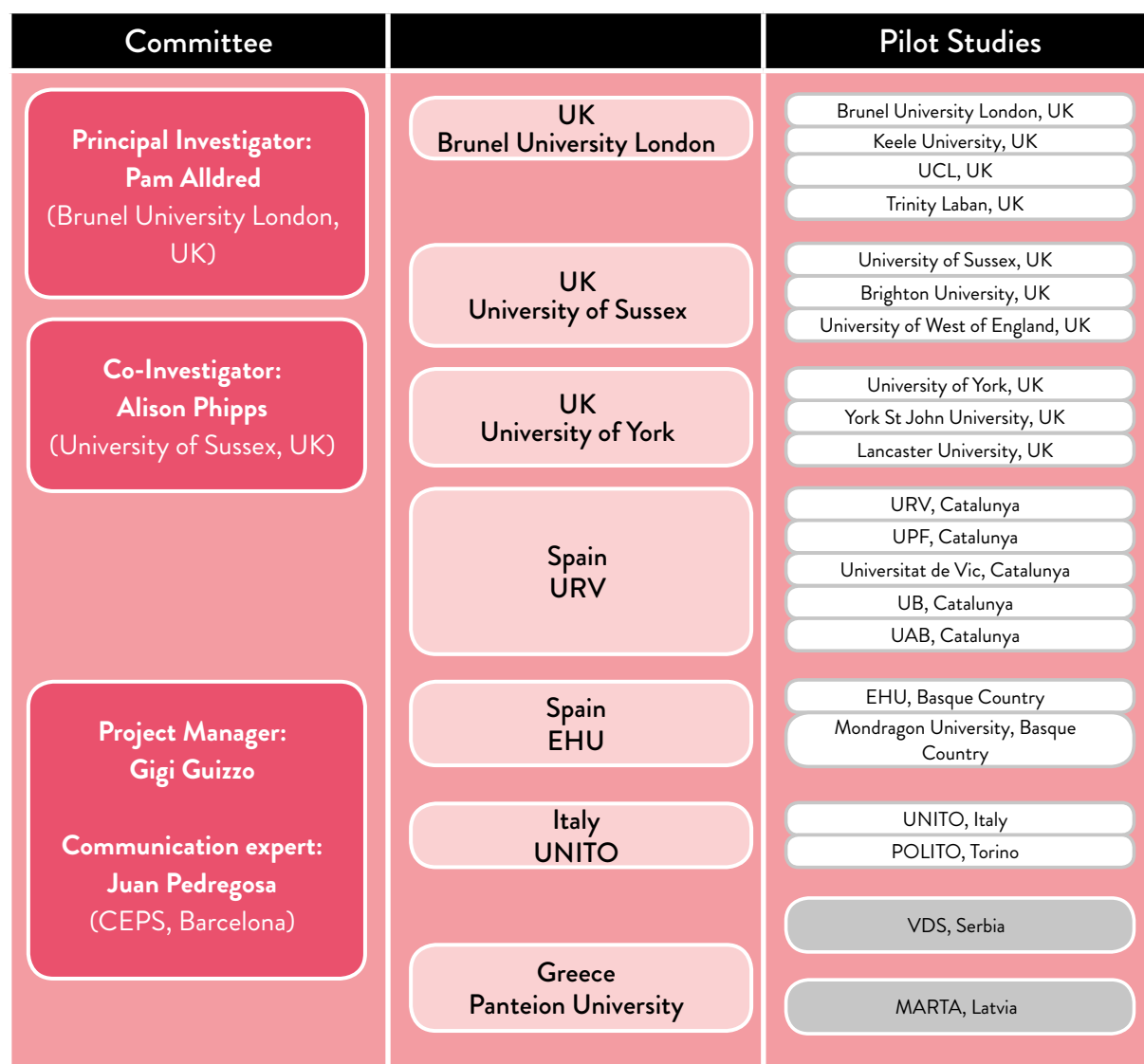
Univerzitet Lancaster je povezao projekat sa radom profesora Carolin Jackson (npr. VB Univerzitetsko osoblje –iskustvo “kulture mladih” (Jackson & Sundaram 2014)) i ulogu Univerzitat de Barcelona omogućila je saradnju sa Observatori de la Igualtat, vezom za centar za interkulturalnu edukaciju saradivao sa URV-om, uključujući i projekat Gap Work. Pridruženi partneri koji su se pridružili projektu od početka uključuju: u Velikoj Britaniji, Univerzitet u Brajtonu, Univerzitet Keele, Konzervatorijum za muziku i ples Triniti Laban, Univerzitetski koledž u Londonu i drugi su učestvovali u ovoj završnoj fazi, u Španiji: Universidad Publica de Navarra (Nafarroako Unibertsitate Publikoa), Univerzitat Pompeu Fabra, Univerzitat de Vic, Univerzitat Autonomia de Barcelona i Mondragon Unibertsitatea. U Italiji pridruženi partneri su bili Politecnico di Torino i Grad Torino (Citta di Torino).

Struktura projekta

Projekat je saradivao sa najmanje 23 univerziteta, koji su omogućili da sedam partnera koji su dizajnirali i razvili program obuke bude pilotiran na univerzitetima u 6 evropskih zemalja. Šesnest univerziteta je saradivalo kao pridruženi partneri u trenutku pisanja.

Svaki program obuke je pilotiran u instituciji koja ga je dizajnirala (na grupi od 80 zaposlenih) i na drugom univerzitetu u svom regionu koji je bio pridruženi partner, a u nekim slučajevima i sa osobljem iz nekoliko lokalnih institucija. Istraživač sa sedištem na partnerskom univerzitetu proučavao je uspeh obuke kao studiju slučaja na svakoj lokaciji i gde je to bilo neophodno facilitirao razvoj. Svaki partner je bio finansiran da realizuje obuku za najmanje 160 zaposlenih bilo da su treneri išli na univerzitete pridruženih partnera ili osoblje pridruženog partnera dolazilo na treninge kod partnera. U praksi, postizanje ovog broja na univerzitetima pridruženih partnera pokazalo se izazovom, pa su neki partneri u toku projekta angažovali dodatne partnere kako bi postigli ovaj cilj. S obzirom na potrebu da projekat bude specifičan za svaki kontekst i želju da postane redovna obuka u institucijama, projekat će uvek morati da odgovara specifičnim prilikama i uzima u obzir kulturnu osetljivost. Tri univerziteta pridruženih partnera nisu završila obuku osoblja, sva tri iz Velike Britanije, a jedan od njih je mali katolički koledž na kome je počelo prepoznavanje pojave. Od svakog pridruženog partnera je zatraženo da pruži kontekstualne informacije i svoje razmišljanje o uspehu projekta u njihovom kontekstu, da bilo koliko da je uspešan, projekat mogao da nauči nešto iz njihovog iskustva. Jedan od ovih pridruženih partnera podržat će USV kroz aktivnosti širenja i distribucije treninga i materijala sa projekta.

Sledeći dijagram ima za cilj da pokaže odnos studija slučaja jedan prema drugom.

Rezultati i ishodi

Projekat je proizveo sledeće rezultate:

- ◇ Izveštaj o postojećim okvirima univerzitetske politike i putevima podrške vezanim za seksualno i rodno nasilje, kao i analizu dobre prakse u obuci za prvi odgovor na seksualno nasilje (na univerzitetima i drugde), u šest evropskih zemalja
- ◇ Studije evaluacije ovih modela treninga u partnerskim/institucijama pridruženih partnera,
- ◇ Meta-analiza evaluacija (ovaj izveštaj)
- ◇ Poboљšani odnosi među partnerskim univerzitetima i njihovih lokalnih službi za žrtve
- ◇ Međunarodna mreža za akademike, praktičare i specijalističke agencije
- ◇ Bolja podrška i upućivanje studenata koji doživljavaju seksualno nasilje, kroz novu obuku sprovedenu na 13+ univerziteta i dobru praksu koja se deli sa mnogim univerzitetima.
- ◇ Deljenje evaluacije ishoda treninga u online izvještajima, na nacionalnoj, međunarodnoj konferenciji održanoj u Velikoj Britaniji na kraju projekta.
- ◇ Ovaj završni izveštaj o projektu kombinuje učenje iz revizije podrške i evaluacije obuke od svih partnera / AP-a i daje preporuke (u poglavlju 6) za modele koji se dele sa drugima.
- ◇ Ovaj izveštaj (ili njegovi delovi) biće preveden na sve partnerske jezike.

Ishodi

Ishodi na svakoj (partnerskoj) lokaciji uključuju:

- ◇ Obuka za najmanje 80 zaposlenih koji rade sa studentima
- ◇ Revizija smernica za pružanje podrške i postojećih politika
- ◇ Štampani/online izvori prilagođeni univerzitetima
- ◇ Angažovanje lokalnih mreža čije iskustvo se koristi na obuci i koji su verovatno korisnici obuke ili resursa (npr. U blizini univerziteta)
- ◇ Izveštaj o dobrim praksama u sektoru ili na međunarodnom nivou
- ◇ Procena obuke na tom univerzitetu i jednoj ili više drugih institucija
- ◇ Dodatno osoblje kome je trening prezentovan tokom ili nakon projekta
- ◇ Održivost treninga. Jedinica za obuku osoblja / interne obuke (tamo gde postoje) podržavaju se za razvoj novog, spoljnog savetodavnog kursa, ili gdje je kontekst neprijateljski ili kadrovski ne dopušta usmeravanje, razvoj u tu svrhu. U ovom slučaju, lokalna mreža koja okuplja organizacije koje pružaju podršku žrtvama i akademike koji podržavaju ideju treninga biće dragocen izvor promena.
- ◇ Bolja podrška studentima žrtvama seksualnog nasilja.

Dalji rezultati:

Tokom projekta, cilj je bio da se obuka “prvog odgovora” sprovede u 13+ institucija na 80 zaposlenih u svakom, i sa zadovoljstvom objavljujemo da je 22 univerziteta u Evropi sprovedo obuku za **USVreact**, iako je manje zaposlenih po institucijama bilo na nekim univerzitetima.

Nadamo se da će se distribucijom “pilot studija”, nalaza sa ovih univerziteta, dovesti do toga da zaposleni i studenti na drugim univerzitetima (na nacionalnom i međunarodnom nivou) razviju sopstvenu obuku za “prvi odgovor na seksualno nasilje” koristeći modele, resurse i nalaze projekata.

Podržavanje obelodanjivanja u različitim kontekstima: Programi obuke

Sveobuhvatan opis svakog programa obuke nalazi se na internet stranici **USVreact** projekta na [// usvreact.eu/resources/training-resources/](https://usvreact.eu/resources/training-resources/), a detaljnija analiza konteksta i procena sadržane su u njihovim pojedinačnim izveštajima o evaluaciji obuke (PTER) koje se takođe nalaze na internet stranici. Ono što sledi je kratak pregled svih sedam programa obuke i rezime sadržaja svakog pojedinačnog programa.

5:1 Opšte karakteristike

Partneri su pilotirali svoje programe obuke u periodu od novembra 2016. do septembra 2017. godine. Svaka partnerska institucija (Brunel, Sussek, Jork, Panteion, UNITO, UPV/EHU, URV) i njihove institucije pridruženi partneri koje su sprovodile treninge (AP) su se prilagođavale sadržaj obuke, tokom projekta, prema povratnim informacijama od učesnika. To znači da je isti trening bio pilotiran na dva ili više univerziteta. U nekim slučajevima, istraživanje studenta pre treninga (Sussek, Brunel) ili upitnik za osoblje (Jork), ili čak mali pilot trening sa aktivistima za rodnu ravnopravnost (UPV/ EHU) pomogli su u određivanju sadržaja obuke i optimalnu kompoziciju trenerskih inputa, kako bi se zadovoljile potrebe i kapaciteti odgovarajućih institucija. U slučaju Panteiona, pristup treningu je odlučen nakon konsultacija sa univerzitetskom administracijom, uzimajući u obzir univerzitetske kulture i politike ili pak nedostatak istih.

Što se tiče načina realizacije, prvobitni predlog za obuku od dve celodnevne ili poludnevne sesije je realizovalo pet partnera (Brunel, UNITO, Panteion, UPV / EHU, URV), ostali partneri su imali potrebu da više prilagode obuku njihovim specifičnim kontekstima. Najčešće je bilo poželjno realizovati obuku tokom dve poludnevne sesije, sa nekim varijacijama, kao što su dve 5-satne sesije (URV) ili dve 3-satne sesije (Jork), ili dve 4-satne plenarne sesije plus pre i nakon sesije rad u malim grupama (UNITO). Program Univerziteta u Suseku se razlikuje: on nudi detaljnu 4-satnu grupnu sesiju za osoblje “koje dolazi u kontakt sa studentima”, kao što su savetnici za studente, i kraću verziju od 90 minuta za druge.

Pored toga, određene partnerske institucije (Jork, URV, Brunel) su organizovale dodatnu detaljnu obuku pod sektoru pripravnika, identifikovanih kao potencijalni budući treneri, multiplikatori ili “šampioni”. Jork je uneo u svoju obuku teoretski (3 sata) deo za sve, a praktičniji (3 sata) deo za senior menadžere očekujući da oni dalje prenesu znanje na svoje osoblje. URV je produžio inicijalnu obuku uz dodatnu (5-satnu) sesiju za ‘trenere za obuku’. U Susseku je održana posebna sesija osam šefova škola, sa dodatnim fokusom na pružanje podrške njihovom osoblju kojem bi se studenti mogli poveriti.

Ove varijacije u formatu realizacije treninga odražavaju različite institucionalne zahtjeve i / ili ograničenja, kao i kulturne kontekste. Na primer, kontekst Velike Britanije se brzo proširio od početka našeg projekta,

i sada se preporučuje svim univerzitetima da obučavaju osoblje o tome kako da podrže studente koji su preživeli seksualno nasilje (UUK 2016). Ovo je možda bio faktor za usvajanje obuke u institucijama Ujedinjenog Kraljevstva. Za dodatne informacije o kontekstu svakog partnera i trening dizajnu, pogledajte raspravu o njihovim kontekstima u individualnim izveštajima o evaluaciji treninga (PTER).

U vreme pisanja, broj polaznika obuke po partneru varirao je od 80 (broj koji zahteva USVSV projekt) do 172, u zavisnosti od toga da li je obuka realizovana u jednoj instituciji (Brunel, Sussek, Panteion) ili u saradnji sa pridruženim partnerima (AP) (UNITO, URV, UPV / EHU). Svi partneri (osim CEPS-a) su imali pridružene partnere, ali su s njima funkcionisali na različite načine, a sa nekima je saradnja tekla sporije ili su se kasnije pridružili. Tamo gde su se pridruženi partneri nalazili u blizini partnera i pohađali istu obuku, intervencija se dogodila ranije.

Univerziteti su angažovali različite grupe polaznika, svi su uključivali administrativno i nastavno osoblje, kao i savetnike, a u nekim slučajevima mentore i personalne mentore. Svaki trening je pilotiran u jednoj ili više institucija, a svaka institucija može se posmatrati kao studija slučaja, u kojoj različiti jezik studije slučaja ukazuje na različite načine pristupa problemu (seksualno nasilje ili seksualno uznemiravanje ili oba) i varijacije u ulogama i odgovornostima osoblja. Ovo pokazuje razliku u stepenu brige o studentskom blagostanju i smatra se univerzitetskom odgovornošću. Generalno gledano, univerziteti u Grčkoj i Španiji manje vode računa da zadovolje socijalne potrebe studenata nego univerziteti u Velikoj Britaniji, iako tela za praćenje ravnopravnosti na univerzitetima prepoznaju relevantnost seksualnog uznemiravanja i nasilja za njihov rad. Neki partneri (URV, Panteion, UNITO) su obučavali studente jer je to imalo smisla u njihovom specifičnom kontekstu.

Trenutno (19 meseci u našem 24-mesečnom projektu), ukupan broj polaznika je 718, od kojih je 503 administrativno osoblje (uključujući visoke rukovodioce, bezbednost, savet i podršku i drugo), 107 nastavnog osoblja, 39 su druge kategorije (uključujući mentore, osoblje u stalnom boravku itd.), a 70 su studenti.

5:2 Zajednički principi

Svi partneri su se bavili *Međunarodnim pregledom najboljih praksi* (septembar 2016. godine), koji su u prvoj četvrtini projekta sprovedi Rachel O'Neill i Alison Phipps, koji su uradili istraživanje postojećih treninga "Prvi odgovor na seksualno nasilje na univerzitetima u Evropi" [Http://usvreact.eu/resources/reports/](http://usvreact.eu/resources/reports/) .

Teorijski principi na osnovu treninga koje su razvili timovi partnera bili su veoma slični, verovatno zbog činjenice da projektni tim čine feministički akademici sa aktivističkim iskustvom i privrženošću prema interseksionalnom feminizmu i širokoj socijalnoj pravdi, delimično povezanim kroz prethodne saradnje. Iako je naš projekat bio eksplicitno usredsređen na seksualno nasilje, pošli smo od pristupa rodno-baziranom nasilju uze tog u prethodnom GAP Work Projektu (<http://sites.brunel.ac.uk/gap>), u kojem je rodno zasnovano nasilje (Gender related violence GRV) definisano kao "seksističko, seksualizovano na normama bazirano uznemiravanje, nasilje bez obzira na koga je usmereno" (Alldred et al 2014). Ovaj pristup problematizuje rodni poredak kao celinu, umesto da se fokusira samo na nasilje koje žene i devojke doživljavaju (Alldred 2014). Implikacija rodno zasnovanog nasilja (GRV) a ne pristup zasnovan na rodno baziranom nasilju (Gender base violence GBV) u projektu Gap Work je bio da su partneri zajednički prihvatili da muškarci, dečaci i osobe druge rodne orijentacije mogu da budu i žrtve seksualnog nasilja ili uznemiravanja i zaista prepoznaju rasprostranjenost viktimizacije onih osoba sa neusklađenim rodnim identitetom.

U skladu s tim, svi partneri u našem projektu široko definišu seksualno nasilje, kao oblik kontrole nad ženama i drugim osobama koje nisu seksualno i/ili rodno normativne (vidi Universiteta Rovira i Virgili PTER) ili bilo

koji oblik nasilja, fizički i / ili psihički, sa seksualnom komponentom (vidi UNITO PTER). Zajednički principi uključuju norme, stereotipe, kulturne vrednosti i procese (na društvenom i organizacionom nivou) koji omogućavaju seksualno uznemiravanje i nasilje (SHV), opravdavaju seksizam i mizoginiju i normalizuju neke vrste zloupotreba (vidi Brunel PTER). Za razvijanje sadržaja primenjena su feministička istraživanja i principi pružanja usluga: na primer, oko svakodnevnog seksizma, seksualne objektivizacije i normalizacije seksualno-agresivnog ponašanja. Štaviše, svi timovi naglasili su potrebu da se suoče sa socijalnim i institucionalnim kulturama oko seksualnog nasilja i da se upute na veštine i znanja neophodna za promenu organizacione klime, kako bi se stvorile organizacije koje poštuju razlike i koje mogu da odgovore na obelodanjivanje. Drugim rečima, fokus je bio na kolektivnoj odgovornosti u reakciji na (i rešavanju) seksualno nasilje i uznemiravanje.

Većina partnera se koncentrisala na sociološku perspektivu, iako se jedan partner (UNITO) prvenstveno koncentrisao na psihološki pristup. Svi partneri su prihvatili pedagoški / obrazovni pristup koji je tražio razumevanje problema od strane polaznika, a ne samo usvajanje određenih veština na površinski ili proceduralni način. Brunel je, posebno, insistirao na obuci pre nego na treningu i nazvao ga programom, a ne trening kursom. Neki partneri (Univerzitet u Torinu, Univerzitet Panteion) fokusirali su se na zakon, istražujući i evropske i nacionalne zakone koji se odnosi na seksualno nasilje, diskriminaciju i uznemiravanje, sa posebnim fokusom na univerzitetske kontekste.

Iako su mnogi od osnovnih feminističkih i trening principa bili isti za sve, postojale su i suptilne razlike između partnera, naročito između univerziteta u Velikoj Britaniji i onih na drugim mestima. Univerziteti u Atini, Torinu, Baskiji i Kataloniji naglasili su značaj kolektivne odgovornosti; grčki partneri analizirali su kako reagovati na seksualno i rodno nasilje; i italijanski partner istraživao je pitanja oko osveščivanja posmatrača (Torina). Partneri u Velikoj Britaniji, sa druge strane, istakli su više individualne i / ili relacione aspekte, kao što su empatija, podrška, trauma (Sussek, Brunel, Jork i URV), aktivno slušanje Jork, Brunel), pored fokusiranja na promene društvene i institucionalne kulture oko seksualnog nasilja (Brunel).

Ciljevi učenja su bili slične verzije sledećeg :

- ◇ Podizanje svesti o različitim oblicima seksualnog nasilja i uznemiravanja i senzibilisanje polaznika kako bi mogli identifikovati seksualno nasilje i uznemiravanje;
- ◇ Unapređenje veština za reagovanje u slučajevima seksualnog nasilja i uznemiravanja (male su razlike među partnerima u vezi sa obavljenim akcijama);
- ◇ Pобољшanje osetljivosti na prepreke otkrivanju i svesti o najprikladnijem načinu podrške u slučajevima seksualnog nasilja ili uznemiravanja;
- ◇ Povećanje znanja o univerzitetskim ili nacionalnim politikama, zakonskim okvirima i uslugama na nacionalnom i lokalnom nivou.

Skoro svi partneri organizovali su svoje programe u blokovima kako bi realizovali svoje ciljeve učenja, usredsređujući se na definicije i identifikaciju seksualnog nasilja, zatim na kulturološke izazove koji omogućavaju rodno zasnovano i seksualno nasilje, potom na podršku prilikom obelodanjivanja seksualnog nasilja i upoznavanje sa resursima unutar i van univerziteta.

Sesije su uključivale male grupe polaznika (od 6 do 20), a svi partneri su koristili interaktivne vežbe kao što su vinjete, lično iskustvo, video zapisi, igranje uloge, studije slučaja i mentalne aktivnosti (koje su uključivale vežbe disanja, centriranja i telesne vežbe).

Treneri i supervizija

Treneri su obično bili van univerziteta i to su bili stručnjaci za rodne studije i posebno za oblast seksualnog nasilja. Na primer, trener Sussek je bio iz lokalne organizacije “Krizni centar za žrtve silovanja-mreža preživelih”, a Jork je radio sa organizacijom *Nezavisni savetnici za nasilje u porodici* (ID-VAs) na razvoju programa, iako su njihovi treneri bili iz strukture podrške univerziteta. Treneri za ostale partnere su uopšteno bili sociolozi, psiholozi, advokati, politički i menadžment naučnici, sa rodnom ekspertizom. Iako je originalni projekat predviđao da treneri budu interni za institucije kako bi se efikasnije realizovali treninzi, to je bilo teško postići zbog pitanja kapaciteta, čak i na univerzitetima sa dobrim odeljenjima za obuku/razvoj. Pozitivni efekat ovoga bio je priznavanje stručnosti među žrtvama i ženskim organizacijama, ali postoje potencijalni izazovi u vezi sa budućom realizacijom i održivošću trening modula. Neki partneri su održali trening za partnere kako bi ublažili ove izazove, a jedan (Sussek) je uspostavio stalnu saradnju sa lokalnom službom za žrtve kako bi osigurao buduće realizacije obuke.

Prilikom planiranja programa obuke korišćena je podrška lokalnih ekspertskih savetnika u pogledu sadržaja programa, a ponekad u ulozi supervizora. Većina savetnika imala je ekspertizu vezanu za rodno, seksualno nasilje i podršku žrtvama rodnog nasilja, a u nekim slučajevima i LGBT problemima. Na Brunel i Sussek univerzitetima, stručni savetnici imali su bliske veze s studentima, a studenti su bili uključeni u Upravni odbor (Brunel).

Polaznici i strategija odabira

U cilju uključivanja što šire univerzitetske populacije, skoro svi partneri su nudili obuku svom osoblju bez obzira da li su u nastavi ili administraciji. Neki (Panteion, UNITO) ponudili su obuku studentima, iako finansiranje to nije pokrilo.

Trening je ponekad bio usmeren na osoblje s posebnim nadležnostima za neposrednu podršku studenata (npr. Osoblje u studentskim službama ili lični mentori). Kada su studenti bili polaznici, oni su imali reprezentativnu ulogu na univerzitetu ili su bili posebno vidljivi među studentskom populacijom ili korisnicima određenog fakulteta / zgrade. Ovi studenti su mogli biti osobe kojima drugi studenti mogu da se poveravaju i koje daju važne praktične informacije drugima šire na univerzitetu. Grupe za obuku bile su mešovite u smislu uloge i pola. U svim slučajevima pohađanje obuke je bilo dobrovoljno, ali za osoblje u nekim ulogama obuku su snažno preporučili njihovi direktni menadžeri.

Postojala su dva glavna pristupa regrutacije polaznika:

1. Službeno pozivanje od strane centralne administracije - centralna služba za obuku univerziteta kontaktirala je osoblje putem e-pošte ili drugih kanala (Univerzitet u Torinu, Univerzitet u Susseku, Univerzitet u Baskiji). Alternativno, nekoliko odeljenja i / ili jedinica je pozvano da uključe svoje osoblje i mentore (Univerzitet Panteion, Univerzitet Brunel).
2. Neformalno pozivanje - projekat i program obuke su u velikoj meri promovisani (lifleti, poster, internet stranica projekta, društvene mreže), individualnim slanjem e-pošte putem neformalnih kanala i ličnih kontakata. U nekim slučajevima (Univerzitet Rovira I Virgili) to je bio jedini pristup pozivanja, jer je menadžment Univerziteta odobrio obuku, ali je praktično nije podržao. Na drugim mestima, korišćeni su i jedan i drugi pristup.

Nijedan specifičan podsticaj za učešće nije bio ponuđen na Brunel, Jork ili Sussek univerzitetima, jer se pretpostavljalo da je motivacija suštinski faktor. U drugim slučajevima (Univerzitet u Baskiji, Univerzitet Rovira I Virgili, Univerzitet u Torinu, Univerzitet Panteion) polaznici su dobili sertifikat za učešće koji se u nekim kontekstima može računati kao benefit koji priznaje centralna kancelarija za obuku (za, na primer, licenciranje u Španiji je potreban sertifikat koji je vezan za dobijanje plaćenijeg posla).

Pridruženi partneri (AP)

Ideja projekta je bila da pridruženi partneri realizuju program koji je dizajnirao partner sa kojim su oni povezani, prilagodivši ga njihovom kontekstu (npr. Usluge podrške, procedure upućivanja) i tako ponude drugu studiju slučaja koju pilotira taj program. Iznenadjuće je da je većina pridruženih partnera nudila programe slične njihovim partnerima, ali bilo je nekoliko izuzetaka. Na primer, Univerzitet Brighton (u saradnji sa Sussekom) ponudio je 90-minutni grupni trening, ali bez detaljnih predloga za nastavak zbog problema sa kapacitetima. Međutim, Brighton Univerzitet trenutno radi na tome da se u budućnosti obuka sprovodi u okviru njihovog odeljenja za ravnopravnost i raznolikost.

5.3 Kontekstualne razlike

Razlike u programima obuke između Partnera u projektu odražavaju različite kontekstualne ili pozadinske faktore. Nastavljamo da diskutujemo o doprinosu kulturnih (i subkulturalnih) i institucionalnih razlika unutar tima. Razlike između institucija se odnose na strukturalne, kulturne i okolinske parametre, kao što su veličine institucija, postojeće politike i praksa za obuku osoblja, isticanje agende o seksualnom nasilju na nacionalnom nivou i na univerzitetima, stepen brige za dobrobit studenata i koje socijalne usluge univerziteti pružaju. Timovi za podršku na univerzitetima kreću se od 50-60 osoba kod partnera iz Velike Britanije, do bez takvog osoblja na univerzitetima u Grčkoj. U Španiji i Italiji, univerzitetske zgrade se nalaze po gradovima, a u nekim delovima Španije studenti mogu biti podržani preko Sindikata trgovine, ali ne specifično u Sindikatima studenata. Ovi faktori utiču na spremnost polaznika i / ili podsticaje za učešće, prethodna svest o problemu, dostupnosti i mogućnosti. Treba napomenuti da u uslovima povećanja izlaznog pritiska na univerzitetima u Evropi, dobrobit studenata mora biti dovoljno visoko vrednovana od strane rukovodilaca za osoblje da bi dala prioritet ovoj obuci i to u slobodno vreme.

U Velikoj Britaniji, neki univerziteti su u kampusima koji su kao “gradovi unutar gradova”, u kojima je seksualno uznemiravanje i / ili nasilje (SHV) značajan i priznat problem. Tu je obuka bila usredsređena na poboljšanje znanja i veština vezanih za pružanje pomoći i pronalaženje usluga za podršku onima koji su doživeli seksualno nasilje i uznemiravanje. Na drugim mestima u Velikoj Britaniji, univerziteti su strukturno povezani sa uslugama i institucijama grada, a u ovim slučajevima seksualno nasilje i harassment nije samo problem kampusa već uključuje studente, osoblje i širu zajednicu u odnose sa Univerzitetom i gradom. Na drugim mestima u Evropi trening se fokusirao više na stvaranje okruženja bez seksualnog nasilja ili podizanje svesti/povećanje osjetljivosti na seksualno nasilje i uznemiravanje, ili otpor i suzbijanje seksualnog nasilja i uznemiravanja (Atina), podizanje poverenja učesnika da deluju u situacijama seksualnog nasilja ili uznemiravanja (Catalunia), kolektivne strategije za povećanje svesti i odgovornosti (Baskija) i razvijanje kulture poštovanja u kojoj se smatra da je zajednica odgovorna za stvaranje okruženja i identifikovanje svih oblika nasilja (Torino).

Konteksti se takođe razlikuju u smislu različitih stepena pravne i društvene odgovornosti. Univerziteti u Velikoj Britaniji sve više usvajaju protekcionistički diskurs oko angažovanja obezbeđenja (kao u školama). Ovo skretanje vezano je za pravna pitanja, a univerziteti se bave zaštitom njihove reputacije po svaku cenu (Phipps 2017).

Neki partneri su ukazali na razlike između patrijarhalnih kultura na severu i jugu Evrope u vezi sa dominacijom ideala mladih muškaraca, seksističkih očekivanja i drugih seksualnih dvostrukih standarda. Primećene su i druge kulturne razlike. Seksualizam, heteroseksizam, lezbo/ bi / homofobija i transfobija i seksualni dvostruki standardi viđeni su kao problem istraživača na svakoj lokaciji, ali je moguće da se razlikuje stepen u kom dominiraju rodni stereotipi, ponašanja, identiteti i norme koje oni stvaraju u porodici, na radnom mestu i društvu.

5:4 Kratak opis programa obuke

5:4:1 Univerzitet Brunel London, Velika Britanija

Naslov: Podrška studentima –USVSV Prvi odgovor program (Supporting Students - USVSV First Responder Program)

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
60 zaposlenih sa univerziteta, Studentska unija i Brunel USV Upravljačka grupa (80 učesnika do februara 2018)	Dva psihoterapeuta ko-treneri sa ekspertizom u oblasti seksualnog nasilja i jedan stručnjak za nasilje u porodici i savetnik za prvih nekoliko grupa. Kasnije grupe obučavali su 'Šampioni' iz savetodavnih i studentskih usluga.	Pet pridruženih partnera u Engleskoj (80 učesnika do februara 2018): Cardiff Metropolitan Univerzitet Keele Univerzitet Triniti Laban Konzervatorijum muzike i plesa Univerzitetski koledž London Univerzitet u Eketeru

Cilj: Upoznavanje sa seksualnim uznemiravanjem i nasiljem, preispitivanje kulturnih stereotipa i pogrešnih shvatanja, pružanje smernica za prevenciju i praktične odgovore, kao i pripremanje osoblja za prenošenja znanja na njihove kolege.

Pozadina: studentske usluge i jedinice za razvoj kadrova (nedavno restrukturirane); podrška za projekat iz Studentske unije; Preporuke britanskog univerziteta izdate u oktobru 2016.

Ishodi učenja:

Do kraja obuke učesnici će moći da:

- ◇ Razumeju svoju ulogu kao "prvi odgovor" na otkrivanje/obelodanjivanje seksualnog nasilja;
- ◇ Definišu seksualno nasilje i razumeju složenost pojave;
- ◇ Prepoznaju različite vrste obelodanjivanja i kontekste vezane za njih;
- ◇ Odgovore na obelodanjivanje na odgovarajući način kako bi se osiguralo da se student oseća podržan u trenutku otkrivanja;

- ◇ Se upoznaju sa podrškom koja im je na raspolaganju u kratkom, srednjem i dugoročnom roku;
- ◇ Podrže studente u procesu donošenja odluke u trenutku otkrivanja vezano za prihvatanje podrške;
- ◇ Pokrenu odgovarajuće procedure kako bi osigurali da studentima bude dostupna podrška u kratkom, srednjem i dugoročnom roku.

Sadržaj

1. Dan	2. Dan
<ul style="list-style-type: none"> ◇ Objasniti ulogu osobe koja prva reaguje na seksualno nasilje; ◇ Identifikovati ko bi mogao biti "prvi odgovor" i kada; ◇ Definisati seksualno nasilje; ◇ Razumeti postojeće percepcije seksualnog nasilja; ◇ Razumeti obelodanjivanje; ◇ Odgovoriti na obelodanjivanja različitih osoba; ◇ Proceniti 'dozvoljene i ne dozvoljene' odgovore na obelodanjivanje 	<ul style="list-style-type: none"> ◇ Veštine koje zahteva „prvi odgovor“; ◇ Usluge podrške dostupne studentima; ◇ Kako reagovati efikasno na obelodanjivanja i uputiti studente na prave službe; ◇ Razumeti potencijalni uticaj koji otkrivanje seksualnog nasilja može imati na osobu koja sluša; ◇ Podrška koja je dostupna osobi koja prva odgovara na seksualno nasilje i važnost njenog korišćenja;

5:3:2 Univerzitet u Baskiji, Španija (UPV / EHU)

Naslov: Seksualno nasilje na univerzitetima: prevencija, praćenje i reagovanje.

Polaznici	Treneri	Saradnici
79 zaposlenih do dana pisanja izveštaja iz: biblioteke, administracije, domari i druge usluge; nastavnici sa mentorskim ulogama, akademski savetnici.	Dva ko-trenera: sociolozi sa istraživačkim iskustvom u oblasti ravnopravnosti, roda, seksualnosti i rodno baziranog nasilja.	Mondragon univerzitet (20 zaposlenih), Public Universiti of Navarre (20 zaposlenih)

Ciljevi: Podizanje svesti i pomoć u identifikovanju i razumevanju različitih oblika seksualnog nasilja u trenutnom kontekstu.

Davanje praktičnih alata za razmišljanje i odgovorno delovanje u prevenciji i odgovoru na to pitanje.

Pozadina: Kurs je bio otvoren za sve članove univerzitetskog osoblja i realizovan u malim grupama kako bi se omogućilo korišćenje reflektujuće i participativne metodologije. U dve institucije pridruženih partnera kurs je realizovan na nastavnom osoblju koje je imalo direktan kontakt sa studentima.

Sesija 1

(A): Kako se različiti oblici seksualnog nasilja manifestuje u univerzitetskim okruženjima?

- ◇ Fiktivni slučajevi su korišćeni za diskusiju o tome kako mi percipiramo i identifikujemo seksualno nasilje: različiti nivoi intenziteta, različiti načini manifestovanja, različiti ljudi kojima pomažu različiti akteri;
- ◇ Grupe se dele kako bi se analiziralo koje akcije su moćne u slučajevima seksualnog nasilja.

(B): Razumevanje, stavljanje u okvir i definisanje seksualnog nasilja

- ◇ Analiza uključenih strukturalnih elemenata u seksualno nasilje i interakcija između njih;
- ◇ Koncepti kao što su intersektoralnost, rod, seksualni identitet i rodno izražavanje
- ◇ uvedeni su i korišćeni u slučajevima i raspravama u sesiji A1;
- ◇ Različite definicije seksualnog nasilja u politikama, zakonskim ili regulatornim dokumentima na univerzitetima i analiza kako definicije seksualnog nasilja utiču na ono što radimo da bismo ga rešili.

Sesija 2

(A): Kako reagovati? Uočavanje, slušanje, podrška, pratnja i procena;

- ◇ Tehnike pozorišta-forum koje se koriste za istraživanje kako reagujemo na razotkrivanje seksualnog nasilja na univerzitetu uopšte i na koji način univerzitetske strukture oblikuju naše reakcije;
- ◇ Aktivne vežbe slušanja koje se koriste da vidimo kako slušamo i komuniciramo sa preživelim i razumemo kako su odnosi moći uključeni u procese otkrivanja i pomoći;
- ◇ Prezentacija o glavnim elementima obe vežbe sa savetima feminističkih stručnjaka vezanih za podršku žrtvama bez paternalizma i promovisanje osnaživanja i društvenih promena.

(B): Alati, usluge i strategije za pravičan "prvi odgovor" na univerzitetima

- ◇ Istiniti slučajevi koji se koriste kao polazna tačka za analizu potencijala, osetljivosti i potrebe u slučajevima seksualnog nasilja: kako bi naš univerzitet reagovao ako bi se to desilo na njemu? Kako poboljšati odgovor?
- ◇ Specifične ideje za strategije reagovanja uključujući i pojedinačne i institucionalne mere.
- ◇ Resursi, unutar univerziteta i u lokalnoj zajednici

5:3:3 Univerzitet Panteion, Grčka

Naslov: Rešavanje seksualnog nasilja i uznemiravanja na Univerzitetu

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
80 zaposlenih do dana pisanja izveštaja sa svih 9 odeljenja univerziteta, sportskog i karijernog centra: 32 osobe administrativnog i pomoćnog osoblja. 10 nastavnog osoblja, 38 studenata i mentora iz devet odeljenja. Svaka grupa imala je od 12-14 učesnika. Grupe su bile mešovite u smislu pola i uloge, kao i pripadnost odeljenju. Ukupna distribucija po polu polaznika je bila 87,5% žena i 12,5% muškaraca.	Dva senior trenera (jedan za svaku polovinu programa): sociolog koji se bavi rodom i seksualnim nasiljem; i klinički psiholog sa ekspertizom vezanom za rod i partnersko nasilje.	

Ciljevi:

- ◇ Sensibilisati polaznike vezano za seksualno nasilje i/ili uznemiravanje, na univerzitetu i šire;
- ◇ Sensibilisati polaznike vezano za procese koji opravdavaju ili otežavaju seksualno nasilje;
- ◇ Sensibilisati polaznike po pitanju sramote i samo-inkriminacije u vezi sa seksualnim nasiljem;
- ◇ Sensibilisati polaznike vezano za seksualno nasilje kao aspekt rodnih odnosa moći i nejednakosti;
- ◇ Sensibilisati polaznike na načine otpornosti i borbe protiv seksualnog nasilja;
- ◇ Obaveštavanje polaznika o zakonskim pravima i uslugama u Grčkoj, izvan univerziteta (na univerzitetskom nivou nijedna usluga nije ponuđena).

Pozadina:

Ne postoje uslovi za napredovanje osoblja posle treninga i ne traži se obuka niti se dalje nudi osoblju nakon održavanja obuke. Rektorka Univerziteta Panteion je podržala projekat. Sesije su održane u Centru za rodne studije, Odeljenje za socijalnu politiku (<http://www.genderstudies-panteion.gr/en/>).

Sadržaj:

Sesije obuke upoznaju polaznike sa pitanjem seksualnog nasilja na univerzitetu, i rodno baziranim nasilje šire, i uključuju diskusiju o teorijskim i okvirima politika kao i praktične vežbe. Obuka je imala informativnu, teorijsku i iskustvenu komponentu.

TEORIJSKE KOMPONENTE: uvedene su definicije i aspekti seksualnog nasilja, kao i sva prethodna istraživanja sprovedena u Grčkoj. Diskutovalo se o rodnim odnosima nejednakosti i stereotipima i kako oni utiču na to kako studenti i studentkinje i osoblje mogu da komuniciraju i odnose se jedni prema drugima, bilo stvarajući ili dovodeći u pitanje rodne i seksualne norme koje mogu, povremeno, dovesti do seksualnog uznemiravanja i nasilja.

ISKUSTVENE KOMPONENTE: Polaznici su pozvani da razmisle o sopstvenim iskustvima vezanim za seksualno i rodno nasilje, ili njihovo znanje i reakcije na takva iskustva. Zatim, polaznicima su predložene različite studije slučaja seksualnog nasilja i uznemiravanja i zatraženo je da predlože način reagovanja uzimajući u obzir pitanja o kojima smo ranije razgovarali, kako bismo utvrdili odgovarajuće puteve podrške.

INFORMACIONA KOMPONENTA: predstavljeno je grčko zakonodavstvo koje se odnosi na seksualno uznemiravanje i nasilje na radnom mestu, pošto se univerzitet prvo smatra radnim mestom. Na kraju, polaznici su pozvani da predlože dalje mere ili inicijative koje bi želeli da vide u Panteion, kako bi se rešilo pitanje seksualnog uznemiravanja i/ili nasilja.

A Sesija 1 (4 časa) Trenerica Matina Papagiannopoulou	B Sesija 2 (4 časa) Trenerica Trainer Kiki Petroulaki
<p>I. Uvod Percepcija rodni stereotipa i diskriminacije (rad u parovima)</p>	<p>Uvod Razmišljanja ili refleksije na sesiju 1 (pre dve nedelje) (uključujući i nova očekivanja od sesije).</p>
<p>II. Osnovna pravila: Ground rules</p>	<p>Važna pravila grupe: a) učesnici odlučuju šta od ličnih iskustava žele da podele u grupi b) učesnici se podsećaju da mogu da odu iz prostoriji na kratko vreme bez traženja dozvole ako sadržaji budu suviše teški za njih</p>
<p>III. Rodna ravnopravnost: koncepti i definicije (predavanje i rad u malim grupama) Istorijski pregled, ključne osobe, datumi, pristupi i izjave (koristeći strip).</p>	<p>Osnovne karakteristike izloženosti žena: a) seksualnom uznemiravanju b) seksualnom nasilju.</p>
<p>IV. Nasilje nad ženama: Politike, oblici nasilja (predavanje i rad u malim grupama).</p>	<p>Obim problema u Grčkoj: Informacije iz 2014 FRA (Fundamental right Agency) izveštaja.</p>
<p>V. Seksualno uznemiravanje: “Razbijanje tišine”(predavanje i rad u malim grupama, korišćenje stripa). Definicije, primjeri, politike. Počinioci i žrtve. Rod i seksualno uznemiravanje. Uticaj seksualnog uznemiravanja. Empirijski podaci (Izveštaj FRA 2014, grčki Izveštaj Ombudsmana 2012). Nacionalne politike i usluge za žrtve seksualnog uznemiravanja.</p>	<p>Interaktivne vežbe a) Mitovi i stvarnost (vežba 4.1.7 protiv IPV) b) Lice i stvari (vežba 3.4 GEAR protiv IPV) c) Strategije reagovanja (vežba 4.2.1.GEAR protiv IPV) d) Kako mogu pomoći u slučajevima otkrivanja seksualnog nasilja: raditi i ne raditi i Službe((GSGE Manual).</p>

5:3:4 Univerzitet Sussek, Velika Britanija

Naziv: Obuka o otkrivanju seksualnog nasilja

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
120 osoba širom Univerziteta: akademici, studentska podrška, savetnici za smeštaj, osoblje studentskog smeštaja, osoblje obezbeđenja	Dva ko-trenera: stručnjak u obuci za statutarne i ne-statutarne organizacije koji se bavi otkrivanjem seksualnog nasilja i lokalnog volontera iz Kriznog centra za silovanje sa ekspertizom vezanom za seksualno nasilje (koji je nedavno takođe realizovao ‘Good Night out campaign’ trening).	Brighton Universiti. Dve 90 minutne sesije. Uglavnom je prisustvovalo 40 (uglavnom akademska i administrativna podrška) zaposlenih osoba.

Dizajn:

Dva odvojena kursa su dizajnirana za osoblje, da se bave različitim obimom i vrstom kontakta sa studentima. To su bile samostalne sesije, mada je bilo moguće prisustvovati kraćoj, a zatim i dužoj obuci. Materijali koji se mogu koristiti i posle treninga su razvijeni u obliku webinar-a i web stranice, i letka sa osnovnim informacijama o upućivanju koji je distribuiran svim zaposlenima na univerzitetu, kako bi se osigurao širi uticaj.

Sadržaj je bio usresređen na traumu i fokusiran na razvijanje empatije i refleksije kako bi se podstakla otvorenija kultura na univerzitetu. Jedan od vodećih principa je bio što je trening kreativniji i nezaboravniji, to će biti i efikasniji. Oba su sprovedena u interaktivnom seminarskom prostoru, a ne u sali za predavanja i bili su dobrovoljni, ali su ohrabrivani da prisustvuju oni koji su u određenim ulogama.

90 minutna sesija:	4 časovna sesija:	1 časovna sesija:	90 minutna online obuka:
Prisustvo	Prisustvo	Prisustvo	Prisustvo
Prisustvovalo je akademsko i administrativno pomoćno osoblje.	Prisustvovalo je osoblje koje radi u studentskom smeštaju, savetnici za smeštaj i starije osoblje obezbeđenja.	Prisustvovali su rukovodioci škola	Dostupna svim osobama na univerzitetu

90 minutna sesija:	4 časovna sesija:	1 časovna sesija:	90 minutna online obuka:
Obuka je pokrila osnovne veštine slušanja i upućivanja, ciljane na studente, ali i osoblje koje nije u prvom redu za rad sa studentima kao što su bibliotekari i generalno osoblje koje pruža razne profesionalne usluge.	Pokrivanje podrške i traume više u dubinu, ciljano na prvu liniju osoblja kao što su savetnici, savetnici za smeštaj i studenti savetnici.	Kako da pruže podršku osoblju koje je čulo priču o seksualnom nasilju.	Obuka je pokrila osnovne veštine slušanja i upućivanja, ciljane na studente, ali i osoblje koje nije u prvom redu za rad sa studentima kao što su bibliotekari i generalno osoblje koje pruža razne profesionalne usluge.
Maksimalno je bilo 20 polaznika po grupi.	Maksimalno 12 polaznika po grupi.		Broj polaznika nije ograničen
71 osoba je prisustvovala.	33 osobe je prisustvovalo	8 osoba je prisustvovalo obuci.	Još nije podatak o broju polaznika dostupan.

Pozadina: Kao i kod drugih partnera iz Velike Britanije, primenjuju se preporuke Univerziteta u Velikoj Britaniji iz 2016. godine, ali dodatno, Sussek je bio istaknut u rešavanju ovog problema. Naime, nakon istraživanja Alison Phippsa sa Nacionalnom unijom studenata, Sussek je razvio prvo uputstvo za podršku žrtvama; Takođe ima studentsko telo koje je pokrenulo kampanju *Studenti protiv seksualnog uznemiravanja*; i nakon medijske pažnje u 2016. godini u odnosu prema osoblju i studentima, novi zamenik kancelara naručio je nezavisnu reviziju politika i procedura.

Ključne poruke:

- ◇ Seksualno nasilje je krovni izraz koji se odnosi na bilo kakvu (kontaktnu ili ne-kontaktnu) aktivnost seksualne prirode koja je neželjena;
- ◇ Seksualno nasilje je nasilje moći i kontrole gde se “nasilje” odnosi na kršenje (uključujući verbalno i fizičko uznemiravanje), kao i fizičku silu;
- ◇ Seksualno nasilje može se desiti bilo kome, ali je rodno povezano i odražava i druge nejednakosti koje se prepliću, kao što su rasa, klasa i seksualna orijentacija;
- ◇ Seksualno nasilje ima kontinuitet: jedan čin retko se javlja izolovano;
- ◇ Seksualno nasilje je deo šireg univerzitetskog konteksta koji uključuje pitanja kao što su kultura mladih i neoliberalna/menadžerska racionalnost;
- ◇ To je takođe deo društvenog konteksta okarakterisanog rodnim i ukrštanjem nejednakosti i srodnih stavova;
- ◇ Postoji veza između seksualnog nasilja i drugih oblika zločina iz mržnje, kao što su rasizam, homopho-bia i transfobija;
- ◇ Mitovi o silovanju igraju ključnu ulogu u sprečavanju otkrivanja i mora im se suprotstaviti;
- ◇ Trauma ima različite efekte: ne postoji nijedan tipičan “odgovor” na seksualno nasilje;
- ◇ Kada se bavimo žrtvama, moramo biti osjetljivi na kulturne razlike;

- ◇ Empatija je ključna: naš odgovor mora biti usredsređen na žrtve; Važno je stvoriti siguran prostor (fizički i emocionalno) za žrtve i omogućiti im vreme da ispričaju svoju priču;
- ◇ Osnaživanje je ključno: žrtve su stručnjaci za svoja iskustva i situacije i one se ne smeju oduzeti od njih;
- ◇ Neophodno je znati i uputiti žrtve na adekvatne servise za podršku, bilo u kampusu ili van njega;
- ◇ Važno je razmotriti brigu o sebi i održavanje granica, posebno za osoblje za koje obelodanjivanja nije glavna uloga.

5:3:5 Univerzitet u Torinu, Italija (UNITO)

Naziv: Univerziteti koji podržavaju žrtve seksualnog nasilja: Obuka za održive usluge (“UNIVERSI-TA A SUPPORTO DELLE VITTIME DI VIOLENZA SESSUALE: Ne percorso di formazione per servizi sostenibili nel tempo”)

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
80 zaposlenih: administrativno osoblje iz svih odeljenja i centralne kancelarije; nastavnici iz svakog odeljenja; predstavnici studenata iz više odeljenja; osoblje u univerzitetskom smeštaju.	Tri trenera: jedan profesionalni psiholog koji se bavi istraživanjem pola i rodnog nasilja i dva advokata sa stručnim znanjem vezanim za rodno nasilje.	POLITO Politecnico iz Torina: osoblje iz svakog odeljenja, i svi članovi Garantnog odbora (60-70 ukupno).

Sadržaj:

Prepoznavanje seksualnog nasilja
 Definicija seksualnog nasilja
 Identifikacija različitih oblika seksualnog nasilja
 Specifičnost uznemiravanja na poslu i na univerzitetu
 Rešavanje i sprečavanje seksualnog nasilja
 Kako upravljati obelodanjivanjem
 Kako intervenisati i podržati intervenciju
 Kako razviti kulturu za suzbijanje seksualnog nasilja

Ishodi učenja:

Do kraja obuke učesnici će moći da:

Identifikuju različite oblike seksualnog nasilja i uznemiravanja na poslu i na univerzitetu.
 Razumeju kako postupati u slučajevima otkrivanja seksualnog nasilja.
 Opišu kako da intervišu i podrže intervencije.
 Razmisle o tome kako razviti kulturu koja sprečava seksualno nasilje.

Dizajn:

Dve veće plenarne sesije od 4 sata, pre i posle sesija u malim grupama.

Na sesijama su predviđene neke teoretske informacije, uglavnom pravne, a zatim su razmatrani stvarni slučajevi sa italijanskih univerziteta. Fotografije i filmski fragmenti korišćeni su da pokažu rodne stereotipe. Naglašena je neophodnost organizacionih promena i celokupne odgovornosti zajednice.

Početna plenarna sesija	4 časa	Svi polaznici su sa univerziteta partnera i pridruženog partnera	Jedan nezavisni događaj
Grupna sesija dan 1	4 časa	10-15 polaznika (mešovita grupa osoblje, studenti, radnici u studentskom smeštaju)	8 grupa na univerzitetu partnera i 5 grupa na univerzitetu pridruženog partnera
Grupna sesija dan 2	4 časa	10-15 polaznika (mešovita grupa osoblje, studenti, radnici u studentskom smeštaju)	8 grupa na univerzitetu partnera i 5 grupa na univerzitetu pridruženog partnera
Finalna plenarna sesija	4 časa	Svi polaznici su sa univerziteta partnera i pridruženog partnera	Jedan nezavisni događaj

Dan 1: Razumevanje i prepoznavanje seksualnog nasilja	Dan 2: Podrška žrtvama i prevencija seksualnog nasilja
<ul style="list-style-type: none">◇ Definisane rodno-seksualnog nasilja◇ Identifikovanje različitih oblika seksualnog nasilja◇ Prepoznavanje stereotipa vezanih za seksualno nasilje◇ Razumevanje kako stereotipi mogu da opravdavaju seksualno nasilje◇ Poznavanje pravnih definicija seksualnog nasilja i uznemiravanje na radnom mestu◇ Razumevanje pravnih posledica seksualnog nasilja	<ul style="list-style-type: none">◇ Razmatranje UNITO koda ponašanja i Etičkog kodeksa vezanog za seksualno uznemiravanje.◇ Upravljanje obelodanjivanjem: Povjerljivi◇ Savetnik i Garantni odbor.◇ Razmatranje stvarnih slučajeva seksualnog uznemiravanja na Univerzitetu.◇ Razumevanje tri nivoa prevencije seksualnog nasilja.◇ Razumevanje kako postupati kao prva osoba koja reaguje na slučajeve otkrivanja.◇ Razumevanje važnosti posmatrača intervencije i kako podržavati posmatrača intervencije.◇ Reflektovanje vezano za značaj 'Preventivne kulture'.

Kontekst: urbani univerzitet, sa zgradama raštrkanim širom grada, tako da je obuka bila vezana za zgrade/lokacije.

Strog psihološki i pravni okvir zbog ključne ekspertize osoblja.

5:3:6 Universitat Rovira I Virgili (URV), Španija

Naslov: Razmatranje strategije odgovora na seksualno nasilje na univerzitetima: Svest, prepoznavanje i praćenje

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
222 učesnika preko URV-a i pridruženih partnera: - Puna obuka - 97 učesnika (Od kojih je 32 prisustvovalo treningu trenera) - Dve dodatne kratke 1 i 2 satne obuke - 125 učesnika u URV-u Polaznici su bili univerzitetski menadžeri administrativne jedinice i oni koji su odgovorni za politike u vezi sa nasiljem, nastavno i istraživačko osoblje, i studenti iz URV-a Tarragona, Tortosa i Comarruga kampova.	Tri: psihologa specijalizovana za rodne odnose nasilja i grupnu dinamiku; psiholog i terapeut sa iskustvom vezanim za rodno povezano nasilje; i politikologa koji se bavi rodno-povezanim nasiljem. Dva ko-trenera za prvih nekoliko sesija i jedan za jednu kasniju.	UAB: 24 (dalje obuke početkom 2018. godine za najmanje 20 osoba) UVIc: 11 (očekuje se još 10) UPF: 11 (očekuje se još 10) UB: u toku Ukupno očekivano 96 osoba

Dizajn:

Celokupna ideja treninga je bila da polaznici shvate kako kultura stvara uslove za seksualno nasilje . Model je zasnovan na konceptu afirmativne saglasnosti, tj. da jasno izražavanje interesa i seksualne želje mora biti eksplicitno obavješteno ukoliko seksualni odnos bude shvaćen kao konsenzus. Puni program je na sledećem linku: <http://usvreact.eu/ca/cursos-usvreact-urv/>

Model:

Participativna metodologija počinje individualnim radom, zatim grupnim radom, diskusijom, a potom i predavanjem uz korišćenje slajdova. Koriste se samo refleksije kako bi se na ličnom iskustvu učesnika gradila obuka posebno oko stereotipa 'žrtava' i 'izvršioca'.

Ishodi učenja:

1. Da se razume složeni fenomen seksualnog nasilja

- ◇ Da razumemo, u okviru rodno povezanog nasilja i odnosa moći, različite forme seksualnog nasilja;
- ◇ Sticanje znanja o posledicama kulture silovanja i o neophodnosti pristanka na seksualne odnose;

2. Bolje prepoznavanje slučajeva seksualnog nasilja na univerzitetima;

- ◇ Da se nauči kako da se identifikuju različiti tipovi seksualnog nasilja, uključujući i manje očigledne tipove;
- ◇ Razmišljati o uticaju intersekcionalnosti;

- ◇ Da shvatimo značaj kolektivne odgovornosti i uloge različitih aktera u strategijama odgovora na seksualno nasilje;
- ◇ Da budu upoznati sa relevantnim državnim i regionalnim zakonodavstvom (Zakonodavni akt 1/2004, Zakon 5/2008 i 11/2014);

3. Da nauče osnovne vještine prvog reagovanja u situacijama seksualnog nasilja

- ◇ Da se razvije samopouzdanje polaznika da bi mogli adekvatno da reaguju u situaciji kada im se traži pomoć u slučajevima seksualnog nasilja ili uznemiravanja;
- ◇ Da se pomogne učesnicima da razviju vještine slušanja, podrške i praćenja žrtava;
- ◇ Da razumeju poteškoće i ograničenja koje prate osobe koje su iskusile seksualno nasilje i uznemiravanje i potrebu da se upute na specijalističke profesionalne usluge

4. Dizajnirati strategije za borbu protiv seksualnog nasilja na univerzitetu

- ◇ Da razumeju relevantne univerzitetske politike i generišu kolektivne strategije za poboljšanje njihove upotrebe;
- ◇ Da budu svesni univerzitetskih resursa i resursa zajednice za prvi odgovor na slučajeve seksualnog nasilja i / ili pravljenja preporuka;
- ◇ Razviti mrežu ljudi na univerzitetu koji su svesni i osetljivi na dinamiku seksualnog nasilja.

Sadržaj:

Dan 1 (5 časova)	Dan 2 (5 časova)	Trening za trenere
<ul style="list-style-type: none"> ◇ Šta je seksualno nasilje? ◇ Kultura saglasnosti ne nasilja ◇ Seksualno nasilje teorija i kontekst ◇ Seksualno nasilje na univerzitetima. ◇ Različite manifestacije seksualnog nasilja ◇ Katalonsko zakonodavstvo. ◇ Pitanja odgovornosti. ◇ Intersektoralnost, rod i ◇ odnosi moći vezani za seksualno nasilje. 	<p>Aktivni i dostojanstveni“ prvi odgovor” na seksualno nasilje.</p> <p>Predrasude.</p> <p>Aktivno slušanje</p> <p>Prvi odgovor: percepcija, slušanje, podrška i praćenje.</p> <p>Alati, usluge i strategije vezane za “prvi odgovor”.</p> <p>Univerzitetski propisi.</p> <p>Lokalne usluge za žrtve seksualnog nasilja.</p> <p>Kolektivne strategije odgovora.</p>	<p>Pedagogija</p> <p>Analiza materijala</p> <p>Upoznavanje sa vodičem za materijale</p> <p>Adaptacija materijal za specifične potrebe.</p>

5:3:7 Univerzitet Jork, Velika Britanija

Naslov: USVReact: Obučavanje osoblja da odgovori na otkrivanje seksualnog nasilja

Polaznici	Treneri	Pridruženi partneri
80-90 zaposlenih: viši menadžeri; osoblje iz koledža, iz centra za zdravlje, Bezbednost i sigurnost; Savetovanje i podršku Studentska unija Jork univerziteta.	Četiri trenera: dva savetnika sa univerziteta iz Savetovaništa sa iskustvom u pružanju emotivne podrške; dva istraživača koji rade na temi roda i seksualnog nasilja.	Lancaster Univerzitet, 40 polaznika-osoblje univerziteta koje treba obučiti do kraja decembra; Univerzitet Jork St John, 40 zaposlenih obučeno do kraja decembra.

Pozadina: Snažna podrška Studentske unije; Preporuke Univerziteta UK izdate u oktobru 2016.

Ishodi učenja:

- ◇ Definisane seksualnog nasilja i razumevanje njegove kompleksnosti;
- ◇ Vezivanje seksualnog nasilja, kulturnih normi i rodne nejednakosti i razumevanje zašto neki studenti mogu biti posebno ugroženi;
- ◇ Razviti veštine koje odgovaraju na otkrivanje na odgovarajući način i osiguravaju da se studenti osećaju podržano u trenutku otkrivanja;
- ◇ Sticanje znanja o procedurama podrške i mogućnostima upućivanja kako bi se studentima pružile opcije da traže dodatnu pomoć ako žele;
- ◇ Da budu svesni svojih granica i da osiguraju sopstveno emocionalno blagostanje u slučajevima obelodanjivanja seksualnog nasilja.

Prvi deo: Razumevanje seksualnog nasilja (9.00-12.00)	Drugi deo: Obelodanjivanje i podrška žrtvama (13:00-15:00)
<ul style="list-style-type: none">◇ Uvod u cilj treninga i širi istraživački projekat◇ Informacije o prevalenciji seksualnog nasilja◇ Razumevanje višestrukih oblika nasilja i pravnih definicija◇ Razumevanje i ispitivanje uobičajenih mitova o nasilju i uticaj koji oni imaju.◇ Razumevanje uticaja seksualnog nasilja na život žrtava◇ Istraživanje višestrukih barijera sa kojima se susreću žrtve prilikom otkrivanja seksualnog nasilja◇ Mogućnost postavljanja bilo kakvih pitanja i refleksija o sesiji.	<ul style="list-style-type: none">◇ Početi razmišljati o otkrivanju i o okolnostima u kojima može doći do otkrivanja.◇ Učenje i vežbanje veština aktivnog slušanja◇ Razumevanje različitih vrsta dostupne podrške, unutar i van univerziteta.◇ Saznanje o praktičnim stvarima i o tome šta raditi, a šta ne prilikom odgovara na seksualno nasilje i razmišljanje o tome kako odgovoriti u različitim situacijama.◇ Razmišljanje o brizi o sebi i održavanju odgovarajućih granica prilikom obelodanjivanja.◇ Razmišljanje o tome šta je naučeno i pitati bilo koje finalno pitanje.

Preporuke

Naše projektno partnerstvo predstavljalo je razne kulturne, političke i institucionalne kontekste. Čak i u okviru iste zemlje, projektni partneri su radili u jedinstvenim institucionalnim kulturama. To znači da je sastavljanje zbirnih opštih preporuka izazovno i može biti kontraproduktivno, s obzirom da ono što odgovara jednoj instituciji (ili jednoj zemlji) možda nije odgovarajuće za drugu. Dakle, ovo poglavlje predstavlja kratak rezime preporuka svakog partnera na vlastitom univerzitetu, nakon čega sledi skup širih preporuka koje prevazilaze različite institucionalne i nacionalne kontekste.

Lokalne preporuke

1. Universitat Rovirai Virgili (URV), Katalonija, Španija

Protokol seksualnog nasilja primjenjuje se samo ako je uključen član osoblja; ne obuhvata slučajeve seksualnog nasilja među studentima. Kroz intranet, osoblje ima pristup protokolu i ime odgovarajuće “osobe koja prva reaguje na seksualno nasilje”. Ipak, studenti nemaju pristup ovim informacijama. Štaviše, univerzitet nema širu politiku vezanu za seksualno nasilje. Tim URV je zaključio da postupci na njihovom univerzitetu nisu dobro funkcionisali i da ih treba revidirati. Oni su preporučili da se informacije o protokolu vezanom za seksualno nasilje objavljuju na internet stranici i putem lifleta koji se distribuiraju novim studentima i osoblju. Takođe su preporučili da se obuka za „osobu koja prva reaguje na seksualno nasilje” implementira u čitavoj ustanovi.

Postoji mnogo lokalnih usluga i resursa u oblasti oko URV-a, od kojih su neki prikupljeni na interaktivnu mapu koja će biti objavljena početkom 2018. godine. Međutim, centralizovana struktura Katalonije znači da većina javnih službi i drugih organizacija koje su specijalizovane za pružanje podrške žrtvama seksualnog nasilja su smeštene u Barceloni. U cilju borbe protiv ovoga, URV tim preporučio je da se kreira mreža između univerziteta, javnih službi i svih drugih organizacija podrške.

2. Universidad del Pais Vasco / Euskal Herriko Unibersitatea, Baskija (UPV / EHU), Španija

Važeći protokol u UPV / EHU vezan za seksualno nasilje se trenutno revidira. Glavna potreba postoji za formiranjem niza procedura (za otkrivanje, podršku i podizanje svesti) koje odgovaraju različitim stvarnostima i potrebama različitih univerzitetskih zajednica. UPV / EHU takođe ne identifikuje jasne tačke za otkrivanje i / ili prijavljivanje seksualnog nasilja, niti informiše studente o protokolima. Osim toga, zvanično/pravno izveštavanje je i dalje usredsređeno na univerzitetske procedure, što ne dozvoljava druge opcije. Međutim, ova pitanja se razmatraju u pisanju novog protokola, u kojem učestvuje UPV/EHU tim. Oni predlažu participativni model koji uključuje studente, a takođe rade i

na poboljšanje komunikacije i razmene informacija između univerziteta i lokalnih mreža.

Tim UPV/EHU je takođe preporučio bolje informisanje osoblja kroz distribuciju procedura komisijama za ravnopravnost koje su prisutne na većini fakulteta i škola. Takođe su preporučili da Univerzitet obezbedi više prostora za razmišljanje o ukrštanju pitanja jednakosti vezanih za seksualno nasilje (poput bi / homo / transfobije i rasizma). Ovo bi moglo biti ključno za doprinos drugačijem univerzitetskom okruženju koje može izazvati seksualne i druge vrste nasilja protiv diskriminiranih grupa.

3. Università degli Studi di Torino, Italija

Univerzitet nema specifične politike i procedure vezane za seksualno nasilje. Tim Torino je zato preporučio da se resursi ili usluge koje su dostupne studentima (npr. Comitato Unico Di Garanzia ("Guarantee Committee" "Garancijski komitet") i Consigliera di fiducia ("Confidentiality counsellor" "poverljivi savetnik") trebaju biti javno objavljene. Tim je takođe razgovarao sa Generalnom Direkcijom Univerziteta o mogućnosti aktiviranja online resursa koji bi imao dve funkcije: (1) izgradnja mreže između nekoliko univerzitetskih službi i postojećih službi u gradu, i (2) da bude referentna tačka za žrtve nasilja i uznemiravanja i za svedoke neprimerenog ponašanja unutar univerziteta.

Učesnici treninga u Torinu izrazili su želju da se treninzi nastave. Dalji trening je organizovan sa administrativnim osobljem, ali fakultet nastavlja da bude najteža grupa za angažovanje. Preporučuje se dalje usavršavanje: ovo će doprineti i razvoju organizacione kulture zasnovane na poštovanju Drugih, bez obzira na pitanja kao što su rod, seksualna orijentacija i etnička pripadnost. Postoje i stereotipni stavovi među studentima, nastavnicima i univerzitetskim osobljem koji se mogu ovom vrstom obuke dovesti u pitanje.

4. Panteion univerzitet za društvene i političke nauke, Grčka

Trenutno, na Univerzitetu Panteion ne postoji politika ili postupak koji se odnosi na seksualno nasilje. Štaviše, univerzitet ne koristi spoljašnje mreže ili mehanizme podrške. Da bi se ovo popravilo, projektni tim je preporučio da se razviju formalne politike i procedure protiv seksualnog nasilja, a treba uspostaviti Kancelariju za ravnopravnost, koja će se, između ostalog, baviti pitanjima seksualnog nasilja i rodnog nasilja.

Učesnici Panteion treninga su ukazali na to da je hitno potrebno proširenje programa. Tim takođe smatra da uvođenje seminara za upoznavanje i podizanje svesti o seksualnom nasilju jednom godišnje može doprineti povećanju vidljivosti problema. Učesnici su takođe predložili uvođenje kurseva za podizanje svesti o seksualnom nasilju u redovne nastavne planove i programe. Tim Panteiona preporučio je da se pitanje seksualnog nasilja tretira kao deo nedelje indukcije studenata. Takođe su preporučili da se napravi jedna međuoddeljenska komisija za studente i osoblje koja će delovati kao veza i podržavati ljude u slučajevima prijave seksualnog nasilja.

5. Brunel Univerzitet Velika Britanija

Politike vezane za seksualno uznemiravanje u Brunelu nalaze se u delu politiku uznemiravanja i maltretiranja Univerziteta. Tim Brunela je preporučio pravljenje novih politika posvećenih posebno seksualnom nasilju. Na ovaj način bi se pojasnili postupci pritužbi /prijavlivanja i bilo kakvih disciplinskih

mera. Politika bi trebala biti objavljena u jasnom, jednostavnom formatu na mestu gde je lako mogu videti studenti i osoblje. Štaviše, tim Brunela preporučio je da se kreira jasan dijagram toka podrške žrtvama seksualnog nasilja, bez vremenskih ograničenja kada bi se mogla pružiti podrška.

Druge preporuke bile su u svrhu i nadležnosti drugih relevantnih politika koje treba revidirati i razjasniti, s obzirom da je osoblje koje je prisustvovalo programu pokazalo: (a) nedostatak svesti o postojećim politikama i procedurama, i (b) konfuziju koje procedure su primjenjive u kojim situacijama. Ove stvari treba rešiti i ugraditi u programski sadržaj Brunela. Sve politike i postupke u vezi sa seksualnim nasiljem trebalo bi da se jasnije promovišu za studente i osoblje, uz promociju dostupnih eksternih lokalnih usluga. Posmatranje realizacije USVSV programa u Brunelu skrenulo je pažnju na značajan uticaj koji otkrivanje seksualnog nasilja može imati na neke članove osoblja. Tim se nada da će se program nastaviti u Brunelu i obezbediti prostor osoblju da podeli svoja iskustva.

6. Univerzitet u Susseku, UK

Tim Sussek preporučio je usvajanje koordiniranog pristupa službama za osoblje i studente. I studenti i osoblje bi imali koristi od jasne informacije u pogledu toga koje su im usluge na raspolaganju za pružanje podrške žrtvama seksualnog nasilja. Da bi se ovo postiglo, neophodno je hitno razjasniti politike i procedure Univerziteta za podršku studentima i osobama koje su preživele seksualno uznemiravanje i nasilje. Ove politike treba da budu što šire i jasnije opisane na lako pristupačnoj internet stranici.

Takođe su preporučili da obuka o obelodanjivanju bude obavezna za osoblje koje dolazi u kontakt sa studentima i da je poželjna za svo osoblje kako bi stvorila otvorenija i empatska kultura na univerzitetu, koja bi podstakla žrtve da se povere i dobiju podršku. Na kraju, tim je smatrao da univerzitet treba da pruži podršku osoblju koje podržava studente ili kolege sa iskustvom seksualnog nasilja. Ovo bi trebalo uraditi pomoću službi za savetovanje, jasno stavljajući do znanja da osoblje treba da razgovara sa svojim supervizorima / menadžerima radi podrške i lako dostupnim resursima samozapošljavanja na mreži.

7. Univerzitet u Jorku, Velika Britanija

Specifične politike vezane za seksualno nasilje još uvek ne postoje u Jorku, ali se trenutno osmišljavaju tako da je nedavno uveden novi onlajn sistem za prijavljivanje svih oblika nekorektnog ponašanja studenata. Međutim, novi sistem prijavljivanja ne podstiče prijavljivanje seksualnog nasilja koji trpi osoblje i trenutno ne nudi anonimno prijavljivanje (iako se prihvata prijavljivanje trećih lica). Tim iz Jorka doneo je nekoliko preporuka institucionalno, uključujući pojašnjenje univerzitetskih politika oko saslušanja i učešća policije u procesima. Takođe su preporučili da disciplinske politike u Jorku postanu transparentnije za osoblje i studente i da sankcije prema počiniocima budu efikasnije.

Jorkovi timovi dizajniraju priručnike za dolazeće studente i akademsko osoblje u kojima prezentuju lokalne mreže podrške i usluga van univerziteta. Puna verzija obuke u Jorku obuhvata 2 poludnevna treninga (ili oko 6 sati). Ovaj model će biti preporučan kao celodnevni trening za osoblje koje radi na mestima gde se može prijaviti seksualno nasilje (osoblje koje radi na obezbeđenju, savetnici za socijalni rad, savetnici za uznemiravanje, timovi za dobrobit koledža). Za osoblje koje direktno radi sa studentima i koje se može suočiti sa otkrivanjem seksualnog nasilja, ali kojima nije neophodno stručno znanje, biće dostupno poludnevno obučavanje koje će se fokusirati na osnovne poruke.

Šire preporuke

Ovaj deo poglavlja predstavlja seriju širih preporuka koje obuhvataju različite kontekste, sakupljene iz individualnih izveštaja o evaluaciji obuke partnera, kao i dodatne informacije koje su projektni timovi dostavili tokom istraživanja. One pokrivaju statutarne smernice i institucionalne reforme, kao i pitanja kao što su podizanje svesti i dalja istraživanja.

1. Obuka

Pre svega, naš projekat preporučuje da naši modeli obuke treba da budu upućeni na sve univerzitete u zemljama učesnicama i drugima, kako bi se stvorili pogodniji konteksti za prijavljivanje seksualnog nasilja i otvorenije i empatičnije visokoškolske kulture. Obuka bi trebala biti usredsređena na osoblje koje dolazi u dodir sa studentima (savetovanje, podrška studentima, zdravstvene službe i bezbednost, na primjer), ali bi se na kraju trebao organizovati za svo osoblje u cilju formiranja sigurnijeg univerziteta.

Da li će ovi programi obuke biti obavezni za osoblje, ili da li bi osoblje jednostavno trebalo podstaknuti da učestvuje, pitanje je na koje pojedinačne institucije treba da odgovore. Obavezna obuka može biti pogodna za osoblje koje je skeptično ili ne želi da učestvuje. Na dobrovoljnim sesijama koje su pilotirane tokom ovog projekta često su dominirale žene, što odražava institucionalne, rodne disparitete emocionalnog rada pružanja podrške žrtvama.

Posebno treba obratiti pažnju na obuci o različitim oblicima i načinima manifestacije seksualnog uznemiravanja i nasilja: na primer, diskusija ne bi trebala biti samo o nasilju između studenata, već treba uključiti i osoblje kao potencijalne počiniocice i žrtve. Ovo bi takođe trebalo da bude povezano sa drugim obrazovnim programima u vezi sa pitanjima kao što su rod i preplitanje oblika diskriminacije, maltretiranja i uznemiravanja i institucionalnih vrednosti.

Postojao je i opšti konsenzus da bi bilo korisno imati imenovanu i obučenu osobu koja bi delovala kao kontakt osoba i tačka veze na institucionalnom nivou. U Velikoj Britaniji nekoliko univerziteta već su uvele takve uloge u obliku savetnika za seksualno nasilje (BBC Nevs, 2017). Međutim, takođe naglašavamo da ovu osobu treba posmatrati kao stručnjaka za pružanje podrške u okviru univerziteta, a ne kao institucionalnu tačku "prvog odgovora" na seksualno nasilje. To je ključna premisa našeg projekta da bi svaka osoba koja radi na univerzitetu trebalo da ima sposobnost da odgovori na obelodanjivanje seksualnog nasilja na odgovarajući način (u emocionalnom i proceduralnom kontekstu), te da bi institucionalne kulture trebale biti otvorenije i empatičnije. U skladu s tim, preporučujemo da bi trebalo da postoje različiti raspoloživi prostori za otkrivanje u kampusima koji su lako prepoznatljivi i dostupni.

2. Institucionalne reforme

Nekoliko partnera preporučilo je reforme na institucionalnom nivou koje nisu bile neophodno ograničene na njihovu instituciju, već su imale širu primenjivost. Na primer, zaključeno je da su usluge podrške studentima tražene i da će verovatno biti povećan broj prijavi seksualnog nasilja kao odgovor na povećanu svest, što će stvoriti dodatni pritisak na ove usluge. Takođe je naglašeno da je finansiranje kako za studente tako i za eksterne usluge u mnogim zemljama značajno smanjeno (Tovers & Valbi 2012; Women Against Violence Europe, 2016), uprkos tome što je pitanje o

mentalnom zdravlju i dobrobiti studenata postalo vidljivije (Ruckert, 2015; UK, 2015). Svi partneri se slažu da i podrška studentima i inicijative za ravnopravnost zahtevaju značajno povećanje resursa kako bi bili uspešni i ispunjavali institucionalne i nacionalne obaveze u ovim oblastima.

Partneri su takođe naglasili potrebu za jačom saradnjom između univerzitetskih i eksternih službi za podršku, čiju koordinaciju može da radi neko od osoblja ili neko odeljenje. Takve službe za podršku su one vezane za seksualno i porodično nasilje, zdravlje (uključujući i seksualno zdravlje) i druge. Ovo bi se moglo postići na različite načine, uključujući redovne posete službi koje pružaju eksterne usluge u kampusu, učešće eksternih stručnjaka u razvoju univerzitetskih usluga i vođenje slučajeva, kao i organizovanje zajedničkih događaja.

Na širem nivou, zaključeno je da univerziteti moraju u potpunosti da shvate svoju dužnost brige za studente i odgovornost za sprečavanje seksualnog uznemiravanja i nasilja. To podrazumeva posvećivanje više pažnje stvaranju pozitivnih univerzitetskih kultura koje predstavljaju snažne građanske vrednosti. Takođe se sugeriše da univerziteti obraćaju pažnju na ova pitanja u svom dizajnu, marketingu i arhitekturi. Na primer, univerziteti bi trebali voditi računa da ne reprodukuju rodne i normativne stereotipe u svom javnom imidžu, i treba da promovišu prostore koji nisu diskriminatorni. U većem stepenu, univerziteti mogu ponovo razmišljati kako su dizajnirani njihovi fizički prostori i da li arhitektonski projekti ispunjavaju principe urbanog feminizma tj. Pravljenje zgrada dostupnim, obezbeđivanje dobrog osvetljenja kampusa noću kako bi se studenti osećali sigurnije i obezbediti prostor za one sa decom kako ne bi bili marginalizovani i u potpunosti učestvovali u univerzitetskom životu bez neprijatnosti ili uznemiravanja (Darke, 1984).

Nekoliko partnera preporučilo je veće uključivanje žrtvi u institucionalne procese, kako bi ih pozicionirali ka agendi društvenih promena, a ne samo kao žrtvama. Ovo bi trebalo, naravno, sprovesti uz dužno poštovanje njihove zaštite, posebno u emotivnom smislu.

3. Statutarno uputstvo

Mnogi od partnera zaključili su da bi uputstvo u statutu bilo korisno kako u borbi protiv seksualnog uznemiravanja i nasilja na univerzitetima, tako i na prevenciji. Na primer, smernice u vezi sa procedurama prijavljivanja i sakupljanja podataka, zaštite žrtava u institucionalnom kontekstu gde mogu prijaviti svoje zlostavljače. U Velikoj Britaniji došlo je do priznanja izveštaja Univerzitetske radna grupa "O promenama kulture" (2016), koji je pružio dobru osnovu za izradu takvih smernica, kao i činjenicu da je radna grupa već izdala nove smernice za rad sa studentima čije ponašanje može predstavljati krivično delo koje je zamenilo Zellickov izveštaj iz 1994. godine koji je široko prepoznat kao problematičan (Bredfield, 2016. takođe vidi drugi deo).

Takođe je predloženo da osoblje u agencijama koje se bave žalbama studenata vezanim za seksualno nasilje (npr. Ombudsmanima ili nezavisnim sudijama) pohađaju obuku o seksualnom nasilju. Za univerzitate koji su imali politike ili procedure koje se odnose na seksualno nasilje i uznemiravanje, bilo je primetno da bi širi i holistički pristup bio korisniji. Na primer, umesto fokusiranja na zakonske i formalne načine prijavljivanja seksualnog nasilja (što možda nije uvek poželjan način za žrtve), univerzitetski propisi treba da daju mogućnost žrtvama da biraju koja vrsta podrške im je potrebna.

4. Kampanje i podizanje svesti

Partneri su zaključili da su kampanje podizanja svesti vezane za seksualno nasilje važne na

institucionalnom i nacionalnom nivou, kako bi se podstaklo prijavljivanje i sprečilo uznemiravanje i nasilje. Praktični predlozi o tome uključivali su pravljenje štampanih i on line materijala (koji bi možda mogli biti podeljeni između univerziteta) i razvoj obrazovnih aktivnosti za podizanje svesti za osoblje. Konkretno, univerzitetski menadžeri i administracije su smatrali da je potrebno da postoji viši nivo svesti o pravnim, socijalnim i psihološkim posledicama seksualnog nasilja, kako bi žrtve donosile bolje odluke. U slučajevima kada studenti prave sopstvene proteste ili kampanje u cilju podrške preživelim, univerziteti bi trebalo da ih podrže, umesto da potisnu ove akcije. Svi partneri se slažu da prihvatanje institucionalne odgovornosti za suzbijanje i sprečavanje seksualnog uznemiravanja i nasilja nije slabost već pionirska akcija.

5. Dalja istraživanja

Partneri su takođe preporučili niz različitih mogućih budućih istraživanja: ona se razlikuju po zemljama, pošto se i raspoloživi podaci i literatura razlikuju. Neke oblasti za buduća istraživanja uključuju seksualno neprihvatljiva ponašanja osoblja/studenata, seksualno nasilje nad LGBT + (i naročito transrodnim) studentima i podršku ovim zajednicama, kao i iskustvo studenata sa on line/ sajber uznemiravanjem i zlostavljanjem. Zahvaljujemo se Evropskoj komisiji za finansiranje ovog važnog projekta koji već ima puno opipljivih pozitivnih uticaja i nadamo se da će u budućnosti finansiranje biti i dalje dostupno za podršku sličnim projektima.

Literatura

- Ahmed, S. (2012). *On Being Included: Racism and Diversity in Institutional Life*. Durham, NC: Duke University Press
- Ahmed, S. (2017). 'Snap! Feminist Moments, Feminist Movements.' Lecture given in Stockholm, May 11. Available at: <https://feministkilljoys.com/2017/05/21/snap/>
- Ahrens, C. E. (2006). Being Silenced: the impact of negative social reactions on the disclosure of rape. *American Journal of Community Psychology* 38, pp. 263-274
- Alldred, P., David, M., Biglia, B., Jiménez, E., Folgueiras, P., Olivella, M., et al. (2014). *GAP WORK Project Final Report: training for youth practitioners on tackling gender-related violence*. Brunel University: London Press.
- Alldred, P. and Biglia, B. (2015). Gender-Related Violence and Young People: An Overview of Italian, Irish, Spanish, UK and EU Legislation. *Children & Society* 29(6), pp. 662-675.
- Amnesty International. (2016). *Policy on state obligations to respect, protect and fulfil the human rights of sex workers*. London: Amnesty International
- Anderson, M. J. (2016). Campus Sexual Assault Adjudication and Resistance to Reform. *The Yale Law Journal* 125(7), pp.1940-2005.
- Asquith, S. (2016) It's Time to Talk About Student Mental Health. *The Huffington Post*, 4th February. Available at: http://www.huffingtonpost.co.uk/shelly-asquith/student-mental-health_b_9157672.html
- Avdela, E. (2012). Gender (in) crisis, or what happens to "women" in hard times. *Sygyrona Themata*, 115, pp. 8-17
- Batty, D., Weale, S. and Bannock, C. (2017). Sexual harassment at "epidemic levels" in UK universities.' *The Observer* 5th March. Available at: <https://www.theguardian.com/education/2017/mar/05/students-staff-uk-universities-sexual-harassment-epidemic>
- BBC News. (2017). Cambridge University advertises for sexual assault adviser. 10th September. Available at: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-england-cambridgeshire-41218333>
- BBC Trust. (2012). *The Pollard Review*. Available at: http://downloads.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/our_work/pollard_review/pollard_review.pdf
- Biglia, B. and San-Martín, C. (2007). *Estado wonderbra: entretejiendo narraciones feministas sobre las violencias de género*. Barcelona: Virus.
- Bigila, B. & Velasco A (2012) Reflecting on an academic practice to boost gender awareness in future schoolteachers, *Educação, Sociedade & Culturas*, nº 35, 2012, 105
- Bradfield, N. (2016). *Guidance for Higher Education Institutions: How to Handle Student Misconduct Which*

May Also Constitute a Criminal Offence. London: Universities UK and Pinsent Masons

- Bunch, C. (1990). Women's Rights as Human Rights: Towards a Re-Vision of Human Rights. *Human Rights Quarterly* 12(4), pp. 486-498
- Burke, P. (2015). Re/imagining higher education pedagogies: gender, emotion and difference. *Teaching in HE* 20(4), pp. 388-401.
- Bustelo, M. and Lombardo, E. (2007). *Políticas de igualdad en España y en Europa*. Catedra Ediciones.
- Bustelo, M., López, S. and Platero, R. (2007). La representación de la violencia contra las mujeres como un asunto de género y un problema público en España. *Políticas de igualdad en España y en Europa*, ed.s María Bustelo and Emanuela Lombardo. Cátedra: University of Valencia.
- Carastathis, A. (2015). The Politics of Austerity and the Affective Economy of Hostility: Racialised Gendered Violence and Crises of Belonging in Greece. *Feminist Review*, 109, pp. 73-95
- Committee of Vice-Chancellors and Principals of the Universities of the United Kingdom. (1994). *Final Report of the Task Force on Student Disciplinary Procedures*. London: CVCPUK.
- Corradi C. (2009). *Sociologia della violenza. Modernità, identità, potere*. Rome: Meltemi.
- Council Directive 2004/113/EC of 13 December 2004 on implementing the principle of equal treatment between men and women in the access to and supply of goods and services
- Council Directive 2006/54/EC on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation
- Crown Prosecution Service. (2017). *Violence Against Women and Girls: Strategy 2017-2020*. London: CPS
- Darke, J. (1984). Women, architects and feminism, in Marxist Book Group (eds.) *Making Space: Women in the Man-Made Environment*. London: Pluto Press.
- Davaki, Konstantina (2013), *Report: The Policy on Gender Equality in Greece*. Monograph PE 493.028. Brussels, Belgium: European Parliament.
- Davies, L. (2012). Greek crisis hits women especially hard. *The Guardian*, 15th June. Available at: <https://www.theguardian.com/world/greek-election-blog-2012/2012/jun/15/greek-crisis-women-especially-hard>
- Day, E. (2016). How Archers abuse storyline has divided fans of its green and pleasant land. *The Guardian*, 25th March. Available at: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2016/mar/25/how-the-archers-abuse-story-helen-rob-titchener-has-divided-fans>
- Department of Health. (2014). NHS and Department of Health investigations into Jimmy Savile. Gov.co.uk. Available at: <https://www.gov.uk/government/collections/nhs-and-department-of-health-investigations-into-jimmy-savile>
- Directorate-General for Internal Policies. (2016). *The Issue of Violence Against Women in the European Union*. Brussels: European Parliament
- Donovan, R. and Williams, M. (2002) Living at the Intersection. *Women and Therapy* 25(3-4), pp. 95-105
- End Violence Against Women. (2015). *Spotted: Obligations to Protect Women Students' Safety and Equality*. London: End Violence Against Women
- Eurofound. (2015). *Violence and harassment in European workplaces: Causes, impacts and policies*. Dublin.
- European Commission. (2011). *Strategy for equality between women and men 2010-2015*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Available at: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/strategy_equality_women_men_en.pdf.

- Fairweather, E. (2012). Jimmy Savile: 'He was the tip of the iceberg.' *The Daily Telegraph*. 19th October. Available at: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/jimmy-savile/9620223/Jimmy-Savile-He-was-the-tip-of-the-iceberg.html>
- Farina, F. (2013). Sulle violenze ed il genere. Esperienze e rappresentazioni delle universitarie dell'ateneo di Urbino. *Rivista di Criminologia, Vittimologia e Sicurezza*, 7(2), pp. 43-64.
- Feltes, T., List, K., Schneider, R., Hofker, S., Balloni, A., Bisi, R., Sette, R. et al. (2012). *Gender-Based Violence, Stalking, and Fear of Crime*. Bochum: Ruhr-Universität Bochum.
- Fenton, R. A., Mott, H. L., McCartan, K. and Rumney, P. (2016) *A review of evidence for bystander intervention to prevent sexual and domestic violence in universities*. Technical Report. Public Health England. Available from: <http://eprints.uwe.ac.uk/28656>
- Ferrer-Pérez, V., Bosch-Fiol, E. and Navarro-Guzmán, C. (2011). La violencia de género en la formación universitaria: análisis de factores predictores, *Anales de psicología*, 27(2), pp. 435-446.
- FRA (European Agency for Fundamental Rights). (2014). *Violence Against Women: An Eu-wide Survey*. Luxembourg: Publications Office of the European Union
- Franco, J. (2013). Child abuse, melodrama and the mother-daughter plot in Eastenders. *European Journal of Cultural Studies* 16(3), pp. 267-284
- Grimshaw, D. and Rubery, J. (2012). The end of the UK's liberal collectivist social model? The implications of the coalition government's policy during the austerity crisis. *Cambridge Journal of Economics* 36(1), pp. 105-126
- Higher Education Funding Council for England. (2017a). Universities and colleges receive £2.45 million to tackle sexual harassment. 13th March. Available at: <http://www.hefce.ac.uk/news/newsarchive/2017/Name,113072,en.html>
- Higher Education Funding Council for England (2017b). Universities and colleges receive £1.8 million to tackle hate crime and online harassment. 16th October. Available at: <http://www.hefce.ac.uk/news/newsarchive/2017/Name,115884,en.html>
- Home Office. (2007). *Cross Government Action Plan on Sexual Violence and Abuse*. London: Cabinet Office
- Home Office. (2011). *Call to End Violence Against Women and Girls: Action Plan*. London: Cabinet Office.
- Home Office. (2017a). *Disrespect NoBody campaign*. 27th January. Available at: <https://www.gov.uk/government/collections/disrespect-nobody-campaign>
- Home Office. (2017b). *Hate Crime, England and Wales, 2016/17*. Available at: <https://www.gov.uk/government/statistics/hate-crime-england-and-wales-2016-to-2017>
- Horowitz, D. (2007). *Indoctrination: The Left's War Against Academic Freedom*. New York and London: Encounter Books
- Huffington Post Greece. (2017). Reactions to the 15-year incarceration of the 22-year old young woman who knitted her assailant in self-defence. 29th September 2017 (in greek). Available at: http://www.huffingtonpost.gr/2017/09/29/koinonia-katadiki_n_18138212.html
- Istat (National Institute of Statistics). (2015). *Violence Against Women: Year 2014*. Available at: <https://www.istat.it/en/archive/169135>.
- Kaldi-Koulikidou, T. and Plevraki, S. (2014). Domestic Violence Against Women in Greece, in Sylvia M. Asay, John De Frain, Marcee Metzger, Bob Moyer (eds.), *Family Violence from a Global Perspective: A Strengths-Based Approach*, London and New York: Sage, pp. 94-107.

- Kostavara, K. (2007). *Rape: The Crime, the Trial, the Law and Social Prejudice*. Athens: Metaichmio (in Greek).
- Levidow, L. (2002) Marketizing higher education: neoliberal strategies and counter-strategies, in Robins, Kevin and Webster, Frank, eds., *The Virtual University? Knowledge, Markets and Management*. Oxford: Oxford University Press, pp. 227–248
- Love, G., De Michele, G., Giakoumidaki, C., Herrera Sánchez, E., Lukera, M. and Cartei, V. (2017). Improving access to sexual violence support for marginalised individuals: findings from the lesbian, gay, bisexual and trans and the black and minority ethnic communities. *Critical and Radical Social Work* 5(2), pp.163-179
- Lynch, K. (2013). New managerialism, neoliberalism and ranking. *Ethics in Science and Environmental Politics* 13(2), pp. 141-153.
- McGlynn, C., Downes, J. and Westmarland, N. (2017) Seeking Justice for Survivors of Sexual Violence: recognition, voice and consequences, in Estelle Zinsstag and Marie Keenan, eds., *Restorative Responses to Sexual Violence: Legal, Social, and Therapeutic Dimensions*. London: Routledge
- Ministerio del Interior. (2017). *Anuario estadístico del Ministerio de Interior 2016*. Madrid, Catálogo de Publicaciones de la Administración Central del Estado
- National Union of Students. (2010). *Hidden Marks: A study of women students' experiences of harassment, stalking, violence and sexual assault*. London: NUS
- National Union of Students. (2013). *That's What She Said: women students' experiences of 'lad culture' in higher education*. London: NUS
- National Union of Students. (2014). *Lad Culture and Sexism Survey*. Available online at <https://www.nus.org.uk/en/news/nus-research-reveals-one-in-four-students-suffer-unwelcome-sexual-advances/>
- National Union of Students. (2015). *Lad Culture Audit Report: A look into the findings from our audit of higher education institutions and students' unions work on lad culture*. London: NUS
- O'Hara, M. (2016). Osborne's budget cuts will cripple services for vulnerable BME women. *The Guardian* 16 March
- ONS (Office for National Statistics) (2017). *Focus on violence crime and sexual offences, England and Wales: year ending March 2016*. London: Office for National Statistics. Available at: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/crimeandjustice/compendium/focusonviolentcrimeandsexualoffences/yearendingmarch2016>
- Paul, L. A., Gray, M. J., Elhai, J. D., and Davis, J. L. (2009) Perceptions of peer rape myth acceptance and disclosure in a sample of college sexual assault survivors. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice and Policy* 1(3), pp. 231-241
- Pedwell, C. (2016). Decolonising Empathy: Thinking Affect Transnationally. *Samyukta: A Journal of Women's Studies* XVI(1): pp. 27-49.
- Phipps, A. (2009). Rape and respectability: ideas about sexual violence and social class. *Sociology* 43(4), pp. 667-683
- Phipps, A. (2017). Reckoning up: sexual harassment and violence in the neoliberal university. Currently under consideration by *Gender and Education*
- Phipps, A. (2018) 'Lad culture' and sexual violence against students. In Nancy Lombard, ed., *The Ashgate Gender and Violence Research Companion*. London: Routledge
- Phipps, A. and Young, I. (2015) Neoliberalisation and "lad cultures" in higher education. In *Sociology* 49(2), pp. 305-322

- Phipps, A. and Smith, G. (2012). Violence against Women Students in the UK: Time to Take Action. *Gender and Education* 24(4), pp. 357–73.
- Phipps, A., Ringrose, J., Renold, E. and Jackson, C. (2017). Rape culture, lad culture and everyday sexism: researching, conceptualizing and politicizing new mediations of gender and sexual violence. *Journal of Gender Studies*. Published online. ISSN 0958-9236
- Rape Crisis England & Wales. (2017). *Rape Crisis England & Wales headline statistics 2016-17*. Available at: <https://rapecrisis.org.uk/statistics.php>
- RevoltingEurope. (2012). Austerity is lethal for women. In *Revolting Europe: on Europe, the Left, Labour and Social Movements*. Available at <https://revolting-europe.com/2012/11/25/austerity-hurts-women/>
- Riconosci la violenza. (2013). Available at: <http://www.riconoscilaviolenza.it/>
- Ridolfi-Star, Z. (2016). Transformation Requires Transparency: Critical Policy Reforms to Advance Campus Sexual Violence Response. *The Yale Law Journal* 125(7), pp. 2156-2181
- Rückert, H. W. (2015). Students' mental health and psychological counselling in Europe. *Mental Health & Prevention* 3(1-2), pp. 34-40.
- Rudd, T. and Goodson, I. F. (2017). Negotiating Neoliberal Education. In *Negotiating Neoliberalism: Developing Alternative Educational Visions*, edited by Tim Rudd and Ivor F. Goodson. Rotterdam: Sense Publishers, p.1-11
- Rymer, S. and Cartei, V. (2015). Supporting transgender survivors of sexual violence: learning from users' experiences. *Critical and Radical Social Work* 3(1), pp. 155-164
- Sagar, T., Jones, D., Symons, K. and Bowring, J. (2015) *The Student Sex Work Project: Research Summary*. Swansea: Swansea University
- Sanders-McDonagh, E., Neville, L. and Sevasti-Melissa, N. (2016). From pillar to post: understanding the victimisation of women and children who experience domestic violence in an age of austerity. *Feminist Review* 112(1), pp. 60-76
- Sharna, F. (2014). Financial Crisis and Domestic Violence: the Case of Greece. *The WIP*, May 29. Available at: <http://thewip.net/2014/05/29/financial-crisis-and-domestic-violence-the-case-of-greece/>
- Sherriff, L. (2013). Depression at university: thousands more students seek counselling for mental health issues. *The Huffington Post*, 5th February. Available at: http://www.huffingtonpost.co.uk/2013/06/27/increase-student-depression-university-mental-health_n_3510291.html
- Smith, C. P., and Freyd, J. J. (2014). Institutional Betrayal. *American Psychologist* 69(6), pp. 575-587.
- Spiked Online. (2017). *Free Speech University Rankings 2017: A Spiked Project*. Available at: <http://www.spiked-online.com/free-speech-university-rankings#.We4TP1tSyUI>
- Sundaram, V. and Jackson, C. (2015). *Is lad culture a problem in higher education? Exploring the perspectives of staff working in UK universities*. Society for Research into Higher Education. Available at: <https://www.srhe.ac.uk/downloads/JacksonSundaramLadCulture.pdf>
- Stratigaki, M. (2006), *The Gender of Social Policy*. Athens: Metaichmio
- Stratigaki, M. and Vaiou, D. (1994). Women's work and informal activities in Southern Europe. *Environment and Planning A*, 26, pp. 1221-1234.
- Thomson, A., Sylvester, R. and Woolcock, N. (2017). Universities told to guarantee free speech. *The Times* 19th October. Available at: <https://www.thetimes.co.uk/article/universities-ordered-to-guarantee-free-speech-wxzcr32hh>
- Tillman, S., Bryant-Davis, T., Smith, K., and Marks, A. (2010) *Shattering Silence: exploring barriers to*

disclosure for African-American sexual assault survivors. *Trauma, Violence and Abuse* 1(2), pp. 59-70

- Toledo, P. and Pineda, M. (2016). *L'abordatge de les violències sexuals a Catalunya*. Barcelona: Bellaterra
- Towers, J. and Walby, S. (2012). *Measuring the impact of cuts in public expenditure on the provision of services to prevent violence against women and girls*. Trust for London and Northern Rock Foundation. Available at: <http://www.nr-foundation.org.uk/downloads/Measuring-the-impact-of-cuts-in-public-expenditure-on-the-provision-of-services-to-prevent-violence-against-women-and-girls-Full-report-3.pdf>
- TUC (Trades Union Congress). (2016). *Still just a bit of banter? Sexual harassment in the workplace in 2016*. London: Trades Union Congress.
- Turchik, J. A. and Edwards, K. M. (2012). Myths about male rape: a literature review. *Psychology of Men and Masculinity* 13(2), pp. 211-226
- Tyler, I. (2015). Classificatory struggles: class, culture and inequality in neoliberal times. *The Sociological Review*, 63(2), pp.493-511
- Universities UK. (2015). *Student mental wellbeing in higher education: Good practice guide*. London: UUK. Available at: <http://www.universitiesuk.ac.uk/policy-and-analysis/reports/Documents/2015/student-mental-wellbeing-in-he.pdf>
- Universities UK (2016) *Changing the Culture: Report of the Universities UK Taskforces examining violence against women, harassment and hate crime affecting university students*. London: UUK.
- Vaiou, D. (2014a). Tracing aspects of the Greek crisis in Athens: Putting women in the picture. *European Urban and Regional Studies*, first published online as doi:10.1177/0969776414523802.
- Vaiou, D. (2014b). Is the crisis in Athens (also) gendered? Facets of access and (in)visibility in everyday public spaces. *City*,18(4-5), pp. 533-537.
- Valls, R., Puigvert, L., Melgar, P. and Garcia-Yeste, C. (2016) Breaking the Silence at Spanish Universities: Findings from the First Study of Violence Against Women in Campuses in Spain. *Violence Against Women* 22(13), pp. 1519-39
- Weale, S. (2016). Some universities need to triple mental health services funding, says report. *The Guardian*, 22nd September. Available at: <https://www.theguardian.com/education/2016/sep/22/universities-triple-mental-health-services-funding-report>
- Weis, J. (2015). Title IX and the State of Campus Sexual Violence in the United States: Power, Policy and Local Bodies. *Human Organization* 74(3), pp. 276-286
- Westmarland, N. and Graham, L. (2010) The promotion and resistance of rape myths in an internet discussion forum. *Journal of Social Criminology* 1(2), pp. 80-104
- Wetzel, J. W. (1993). *The World of Women: In Pursuit of Human Rights*. Basingstoke: MacMillan Press
- Whitley, L. and Page, T. (2015). Sexism at the Centre: Locating the Problem of Sexual Harassment. *New Formations* 86, pp. 34-53.
- Women Against Violence Europe. (2016). *WAVE Report 2015: On the Role of Specialist Women's Support Services in Europe*. Vienna, Austria: WAVE office. Available at: http://fileserver.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf

Internet stranica projekta:
www.USVreact.eu

Kontakt:

Pam Alldred, Pam.Alldred@brunel.ac.uk
Alison Phipps, A.E.Phipps@sussex.ac.uk